

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра готельно-ресторанного бізнесу

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ

ГОТЕЛЮ «ДНІПРО», М. КИЇВ

Студента 1 курсу, 2-М групи,
спеціальності 073 «Менеджмент»
спеціалізації «Готельний
і ресторанний менеджмент»

Литовченко Юлія
Олександрівна

*підпис
студента*

Науковий керівник
к.е.н., ст.викл.

Даниленко Марія
Іванівна

*підпис
керівника*

Гарант освітньої
програми
д.е.н., проф.

Ведмідь Надія Іванівна

*підпис
гаранта*

Київ 2018

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет ресторанно-готельного та туристичного бізнесу Кафедра готельно-ресторанного бізнесу

Спеціальність, спеціалізація 073 «Менеджмент» («Готельний і ресторанный менеджмент»)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри готельно-ресторанного бізнесу

_____ М. Г. Бойко
«__» _____ 2017 р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу студентки
Литовченко Юлії Олександрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи: Управління нематеріальними активами готелю «Дніпро», м. Київ. Затверджена наказом ректора від «18» грудня 2017 р. № 4328.

2. Строк здачі студентом закінченої роботи: 1 листопада 2018 року

3. Цільова установка та вихідні дані до випускної кваліфікаційної роботи:

Мета роботи – дослідження теоретичних засад управління нематеріальними активами та формування практичних рекомендацій щодо їх імплементації в діяльність суб'єкта готельного бізнесу.

Об'єкт дослідження – процес управління нематеріальними активами ПрАТ «Готель «Дніпро».

Предмет дослідження – теоретичні, методологічні та практичні засади управління нематеріальними активами суб'єкта готельного бізнесу.

4. Перелік графічного матеріалу, рис.:

«Структура нематеріальних активів підприємства», «Джерела формування нематеріальних активів суб'єктів готельного бізнесу». Табл.: «Аналіз фінансових показників діяльності готелю «Дніпро» у 2015-2017 рр.», «Програми заходів з підвищення ефективності управління нематеріальними активами готелю «Дніпро»

6. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ СУБ'ЄКТА ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ

1.1. Економічна сутність, склад та структура нематеріальних активів підприємства.

1.2. Джерела формування нематеріальних активів суб'єктів готельного бізнесу

1.3. Методичні підходи до оцінювання нематеріальних активів підприємства

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ ГОТЕЛЮ «ДНІПРО», М. КИЇВ

2.1. Оцінка фінансово-господарських показників діяльності готелю

2.2. Характеристика складу та джерел формування нематеріальних активів готелю

2.3. Аналіз ефективності використання нематеріальних активів готелю

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ ГОТЕЛЮ «ДНІПРО», М. КИЇВ

3.1. Шляхи оптимізації складу нематеріальних активів готелю

3.2. Обґрунтування програми заходів з підвищення ефективності управління нематеріальними активами готелю

3.3. Оцінка ефективності заходів управління нематеріальними активами готелю

Висновки до розділу 3

Висновки та пропозиції

Список використаних джерел

Додатки

6. Календарний план виконання роботи:

№ з/п	Назва етапів написання випускної кваліфікаційної роботи	Терміни виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	<i>Вибір теми випускної кваліфікаційної роботи</i>	01.09.2017 р.- 31.10. 2017 р.	
2	<i>Оформлення і затвердження завдання</i>	01.11.2017 р.- 31.12.2017 р.	

	<i>на випускн у кваліфікаційну роботу</i>		
3	<i>Написання 1 розділу випускної кваліфікаційної роботи</i>	02.01.2018 р.- 11.05.2018 р.	
4	<i>Попередній захист 1 розділу випускної кваліфікаційної роботи</i>	14.05.2018 р.- 18.05.2018 р.	
5	<i>Написання, оформлення та здача керівнику наукової статті</i>	до 18.05.2018 р.	
6	<i>Написання 2 розділу випускної кваліфікаційної роботи</i>	18.05.2018 р.- 07. 09. 2018 р.	
7	<i>Попередній захист 2 розділу випускної кваліфікаційної роботи</i>	07.09.2018 р.- 10. 09. 2018 р.	
8	<i>Написання 3 розділу випускної кваліфікаційної роботи</i>	11.09.2018 р. - 28.10.2018 р.	
9	<i>Попередній захист випускної кваліфікаційної роботи у комісіях</i>	29.10.2018 р.- 31.10.2018 р.	
10	<i>Подання випускної кваліфікаційної роботи та реферату на кафедр у</i>	01.11.2018 р.	
11	<i>Подання випускної кваліфікаційної роботи до деканату для отримання направлення на зовнішнє рецензування</i>	12.11.2018р. 16.11.2018 р.	
12	<i>Підготовка матеріалів випускної кваліфікаційної роботи до захисту в екзаменаційній комісії</i>	19.11.2018 р.- 10.12.2018 р.	
13	<i>Захист випускної кваліфікаційної роботи в екзаменаційній комісії</i>	<i>Відповідно до розкладу</i>	

7. Дата видачі завдання «28» грудня 2017 р.

8. Керівник випускної кваліфікаційної роботи

Даниленко М.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Гарант освітньої програми

Ведмідь Н.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Завдання прийняв до виконання студент-дипломник

(підпис студента)

11. Відгук керівника випускної кваліфікаційної роботи

12. Керівник випускної кваліфікаційної роботи

(підпис, дата)

13. Висновок про випускн у кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студента

Ю.О. Литовченко

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми

Н.І.Ведмідь

(підпис, прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри

М.Г. Бойко

(підпис, прізвище, ініціали)

« » _____ 2018 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....

7

**РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ
АКТИВАМИ СУБ'ЄКТА ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ**

1.1. Економічна сутність, склад та структура нематеріальних активів

підприємства.....	11
1.2. Джерела формування нематеріальних активів суб'єктів готельного бізнесу.....	20
1.3. Методичні підходи до оцінювання нематеріальних активів підприємства.....	25
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2. ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ ГОТЕЛЮ «ДНІПРО», М. КИЇВ	
2.1. Оцінка фінансово-господарських показників діяльності готелю.....	35
2.2. Характеристика складу та джерел формування нематеріальних активів готелю	48
2.3. Аналіз ефективності використання нематеріальних активів готелю.....	56
Висновки до розділу 2.....	71
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ ГОТЕЛЮ «ДНІПРО», М. КИЇВ	
3.1. Шляхи оптимізації складу нематеріальних активів готелю.....	75
3.2. Обґрунтування програми заходів з підвищення ефективності управління нематеріальними активами готелю.....	87
3.3. Оцінка ефективності заходів управління нематеріальними активами готелю	96
Висновки до розділу 3.....	107
Висновки та пропозиції.....	112
Список використаних джерел.....	116
Додатки.....	122

ВСТУП

Актуальність теми. В економічній лексиці є такі слова як "капіталомісткість", "енергоємність", "матеріаломісткість", "трудомісткість" і інші. Загальним для всіх цих слів є те, що позначені ними поняття характеризуються відносно високими витратами капіталу, енергії, матеріалів, праці. А високі витрати, як правило, є небажаними і підлягають скороченню. У цьому ряді слів особливе місце займає термін "наукоємність". Хоча в даному випадку мова йде також про витратний показник, але дуже часто це слово пов'язане з беззаперечною повагою до науки і наукової діяльності. Вітчизняні економічні твори повністю заповнені молитовними заклинаннями по типу: "На експорт необхідно постачати насамперед наукомістку продукцію".

Традиційно вважається, що нематеріальні активи є ключовим пріоритетом компаній «нової економіки» – виробників програмного забезпечення, рекламних послуг, інтернет-компаній, а також керуючих діяльністю в сфері творчості, проте даний підхід бачиться дещо обмеженим.

Сьогодні у світовій практиці склалася певна система поділу праці, яка стає все більш характерною і для української дійсності. У більшості галузей фізичне виробництво продукції, а особливо її комплектуючих, не є ключовою компетенцією компаній – «офіційних» виробників даної продукції, навіть якщо їх діяльність відноситься до «старої економіки», тобто виробництва цілком речових товарів, таких як гамбургери, автомобілі або трактори.

У розробку концепції управління НМА значний внесок внесли:

Л. Абалкін, А. Аганбегян, А. Анчишкін, А. Єфімов, Н. Іноземцев, Л. Канторович, В. Немчінов, В. Новожилов, С. Струмилин, А. Татаркін, С. Шаталін і ін.

Найбільш відомі зарубіжні вчені, які займалися проблемами управління нематеріальними активами є І. Ансофф, Х. Демсец, П. Друкер, Б. Клейн, Р. Коуз, Д. Норт, М. Портер, Б. Санто, Д. Солоу,

Томпсон, Й. Шумпетер.

Розробка складних соціально-економічних проблем, управлінням організаційно-економічною стійкістю, конкурентоспроможністю промислових підприємств займалися: І.Баєв, Н. Войтоловський, С. Глазьев, А. Колобов, Н. Моїсєєва, Ю. Нехорошев, Н. Петраков, Е. Попов, О. Романова, А. Ташев, А. Томпсон, Н. Тимофєєва, А. Шеремет, Ю. Яременко.

Питання економіки, організації та управління НМА, досліджували:

І. Баєв, А. Варшавський, В. Окрепилов, Ю. Яковець, Е. Янч. Великий внесок у розвиток економіки знань науково-технологічного розвитку внесли Д. Львів і В. Горегляд.

Питання оцінки та просування об'єктів інтелектуальної власності на ринок розглядаються в роботах Н. Арзамасцева, Е. Буряка, Т. Волкової, В. Зінова, С. Кортова, А. Корчагіна, А. Козирєва, Б. Леонтєєва, А. Макарова, І. Просвіріна.

Найважливішою особливістю вкладень в науку є їх безперервність, незважаючи на те, скільки б значними не були вже досягнуті успіхи. Економічні та науково-технічні позиції таких фірм, як "Microsoft" і "Intel" загальновідомі.

Україна, нажаль, значно відстає по витратам на наукові дослідження.

Мета та завдання дослідження. Дослідження теоретичних засад управління нематеріальними активами та формування практичних рекомендацій щодо їх імплементації в діяльність суб'єкта готельного бізнесу ПрАТ «Готель «Дніпро».

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- Розкрити теоретичні аспекти управління нематеріальними активами компанії;
- Провести оцінку процесу управління НМА;
- Провести дослідження організаційно-економічної діяльності ПрАТ «Готель «Дніпро»;

- Проаналізувати ступінь використання нематеріальних активів ПрАТ «Готель «Дніпро»;
- Запропонувати способи оптимізації процесу управління НМА.
- Провести оцінку запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження процес управління нематеріальними активами ПрАТ «Готель «Дніпро».

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та практичні засади управління нематеріальними активами суб'єкта готельного бізнесу.

Методи дослідження. Дослідження у межах запропонованої проблематики проводилися на основі загальноприйнятих методів: наукового абстрагування; аналізу і синтезу; індукції і дедукції (для ідентифікації інтернет-маркетингу з точки зору науки і практики, визначення змістових характеристик його інструментів, систематизації напрямів, методів та форм їх застосування на підприємствах); статистичного та порівняльного аналізу; систематизації та узагальнення (для обробки даних статистичних органів, визначення тенденцій розвитку підприємств та виявлення впливу інтернет-маркетингу на результати їх діяльності); анкетування споживачів готельних послуг (для визначення конкурентоспроможності інструментів інтернет-маркетингу досліджуваного підприємства); графічного (для покращення сприйняття досліджень).

Інформаційну базу випускної кваліфікаційної роботи становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, наукові дослідження та публікації закордонних, вітчизняних учених, офіційні дані Державної служби статистики України, інтернет-сайти готелів та інтернет-системи бронювання, форми фінансової звітності досліджуваного підприємства, а також результати особистих досліджень діяльності вітчизняних підприємств готельного господарства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретичних засад та вирішенні наукових проблем застосування інтернет-маркетингу у діяльності підприємств готельного господарства.

Практичне значення полягає у тому, що теоретичні і практичні положення, висвітлені у випускній кваліфікаційній роботі, можуть бути використані для формування ефективного використання нематеріальних активів підприємств готельного господарства.

Публікації. Теоретичні та практичні положення випускної кваліфікаційної роботи були опубліковані у Збірнику наукових статей студентів КНТЕУ «Готельний і ресторанний бізнес» (дод. А).

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел та додатків. Основний текст роботи викладено на 115 сторінках. Зміст випускної кваліфікаційної роботи проілюстровано 17 таблицями, 21 рисунками та 7 додатками. Список використаних джерел налічує 57 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ СУБ'ЄКТА ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ

1.1. Економічна сутність, склад та структура нематеріальних активів підприємства

Нематеріальні активи – це новий об'єкт бухгалтерського та податкового обліку для України, що узагальнює особливі види активів підприємства, а також характеризує його економічний потенціал і фінансову стабільність[32]. Саме поняття нематеріальних активів з'явилося в Україні з початком розвитку ринкових відносин, тобто в період, коли з'явилася об'єктивна необхідність їх використання підприємствами, а це, в свою чергу, поклало початок проблем і відображення їх в обліку [48].

Нематеріальні активи представляють собою в основному виняткові права авторів, патентовласників і інших законних власників на об'єкти інтелектуальної власності [49].

Визначення інтелектуальної власності міститься в ст. 2 Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), яка була підписана в Стокгольмі 14 липня 1967 р. [38]

Взаємовідносини, що виникають між суб'єктами права в сфері інтелектуальної власності за межами господарських правовідносин на території нашої країни не регулюються цивільним законодавством.

Нематеріальні активи є особливим видом довготермінових капітальних вкладень, що не мають натурально-речової форми, але надають підприємству певні права або привілеї [19].

Нематеріальний актив – це актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року чи операційного циклу

для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

Загальні умови визнання нематеріальних активів аналогічні, як і основних засобів [21]:

- ймовірність отримання майбутніх економічних вигод;
- можливість достовірної оцінки.

Джерелами національного права інтелектуальної власності є: [53]

- Заява Уряду України про дії в Україні міжнародних угод з питань охорони промислової власності 1992 року;
- Конституція України 1996 р;
- Цивільний кодекс України;
- Господарський кодекс України;
- Закон України "Про правонаступництво" 1991 р;
- Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" 1993 року;
- Закон України "Про охорону прав на промислові зразки" 1993 року;
- Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" 1993 року;
- Закон України "Про зберігання прав на зазначення походження товарів" 1999 року;
- Закон України "Про авторське право і суміжні права" 2001 року;
- Закон України "Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем" від 5 листопада 1997 року;
- Закон України "Про насіння і садивний матеріал" 2002 року;
- Закон України "Про племінну справу у тваринництві" 1993 року;
- Закон України "Про телебачення і радіомовлення" 1993 року;
- Закон України "Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах" 1994 року;
- Закон України "Про інформаційні агентства" 1995 року;
- Закон України "Про лікарські засоби" 1996 року;

- Закон України "Про захист від недобросовісної конкуренції "1996 року;
- Закон України "Про рекламу "1996 р Закон України "Про видавничу справу" 1997 року;
- Закон України "Про професійних творчих працівників та творчі спілки"1997 року;
- Закон України "Про кінематографію"1998 року;
- Закон України "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні" 1992 року;
- Закон України "Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних" 2000 року, а також ряд підзаконних актів.

Для цілей обліку нематеріальні активи можна поділити на групи: [21]

- права користування природними ресурсами;
- права користування майном;
- права на знаки для товарів і послуг;
- права на об'єкти промислової власності;
- авторські і суміжні з ними права;
- гудвіл;
- інші нематеріальні активи:
- для обліку нематеріальних активів.

Природні ресурси, які можуть використовуватися підприємством, є власністю держави. Право на користування ними настає при придбанні спеціальних дозволів або ліцензій на їх використання, видобування або розробку. При цьому оцінюється обсяг природних ресурсів, що є на родовищах корисних копалин, на видобування яких надається дозвіл або ліцензія [52].

Права користування майном ікають при придбанні підприємством права на використання шляхом оренди потрібних йому для господарської діяльності земельних ділянок, будівель, споруд чи приміщень, іншого

майна на визначений строк (1-50 років), частіше права на користування майном купуються підприємством для укладення угод оренди на використання майна, яке перебуває у комунальній або державній власності. Такі права купуються на спеціально організованих аукціонах [52].

Права на знаки для товарів і послуг – товарні знаки, торгові марки, фірмові назви визнаються підприємством як нематеріальний актив, якщо вони засвідчені зареєстрованим свідоцтвом. Підприємство, що є власником такого права, може реалізувати його іншому підприємству для виготовлення ним продукції з товарним знаком чи торговою маркою власника. Придбання такого права у власника дає можливість підприємству-покупцю для кращого просування виготовленої продукції на ринку [52].

Права на об'єкти промислової власності – це зареєстровані (запатентовані) винаходи, використання яких дозволяє власнику отримати економічні вигоди. До таких прав відносять: права на корисні моделі, промислові знаки, сорт рослин, породи тварин, «ноу-хау», захист від недобросовісної конкуренції [52].

Корисні моделі – пристрої, технічні новинки, використання яких у виробничому процесі надасть відчутний економічний ефект, або такі, що цікавлять кінцевого споживача.

Промислові знаки – зовнішнє оформлення промислового виробу, що задовольняє споживачів.

Сорт рослин чи порода тварин – новий сорт чи порода, що має свої особливості: високу врожайність, стійкість до шкідників або хвороб тощо. «Наприклад, нещодавно зареєстровані сорти цукрової та розлусної кукурудзи, адаптовані до вирощування в умовах України.

«Ноу-хау» – технології виробництва, використання яких дозволяє виготовляти якісну продукцію з мінімальними затратами, або технології, що дозволяють виготовити зовсім нову продукцію.

Авторські та суміжні з ними права – права на результати творчої

діяльності у царині науки, літератури, мистецтва, кінематографії [52]:

- літературні твори;
- музичні та драматичні твори;
- аудіовізуальні твори;
- картини, малюнки, скульптури;
- програми для ЕОМ;
- інші результати творчої діяльності.

Гудвіл виникає при наявності різниці між ринковою вартістю підприємства та його балансовою вартістю при реалізації підприємства, а також при об'єднанні підприємств. Якщо покупців декілька, то кожен з них відображає в обліку частку гудвілу пропорційно до справедливої вартості придбаного майна. Залежно від ринкової вартості підприємства та її співвідношення до облікової при придбанні підприємства або об'єднанні підприємств можна отримати [46; 47]:

- гудвіл, що виникає при перевищенні ринкової вартості над його обліковою вартістю (позитивний гудвіл);
- від'ємний гудвіл «бедвіл», що визначається як перевищення облікової вартості підприємства над ринковою.

Позитивний гудвіл може виникати при придбанні підприємства, що має добре організовану діяльність, кваліфікований менеджмент та налагоджені зв'язки, що дозволяють йому на вигідних умовах купувати виробничі запаси і реалізувати продукцію (товари, роботи, послуги) за вигідними цінами.

Від'ємний гудвіл виникає при придбанні неефективно діючого підприємства, а також у процесі корисного використання (амортизації) придбаних необоротних активів.

Гудвіл або від'ємний гудвіл може виникати також при об'єднанні підприємств.

Слід зауважити, що у балансі не визнається внутрішньо генерований (нереалізований) гудвіл, що визначає переваги підприємства порівняно з

конкурентами.

До інших нематеріальних активів відносяться права на здійснення діяльності (ліцензії), використання економічних привілеїв тощо. [21]

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи" визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в матеріальні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами усіх форм власності крім бюджетних установ [20].

Права користування природними ресурсами характеризуються [28]:

- надрами та іншими ресурсами природного середовища;
- геологічною та іншою інформацією про природне середовище;
- інші аналогічні права.

Права користування майном включають в себе [28]:

- земельні ділянки;
- будівлі;
- право на оренду приміщень;
- інші аналогічні права.

Права на знаки для товарів і послуг:[28]

- товарні знаки;
- торгові марки;
- фірмові назви;
- інші аналогічні права.

Права на об'єкти промислової власності[28]

- на винаходи;
- на корисні моделі;
- на промислові зразки;

- на сорт рослин;
- на породи тварин;
- на ноу-хау;
- на захист від недобросовісної конкуренції;
- інші аналогічні права.

Авторські та суміжні з ними права:[28]

- на літературні і музичні твори;
- на програми для ЕОМ;
- на бази даних;
- інші аналогічні права.

Інші нематеріальні активи:[28]

- на провадження діяльності;
- на використання економічних та інших привілеїв;
- інші аналогічні права.

Документообіг з оформлення надходження нематеріальних активів наведено на рисунку 1.1 [45]

№ п/п	Зміст операції	Постачальник	Керівник підприємства	Гол. бухгалтер	Заст. гол. бухгалтера	Мат.-відповідальна особа	Бухгалтер з обліку ОЗ, НЕА, МШП	Бухгалтер з обліку розрахунків	Комісія
1	Укладання договору на придбання нематеріальних активів	●	●						
2	Оформлення платіжного доручення на попередню оплату							●	
3	Оформлення довіреності на отримання об'єкта нематеріальних активів		●	●		●		●	
4	Реєстрація довіреності							●	
5	Оприбуткування об'єкта нематеріальних активів, складання прибуткової накладної					●		●	
6	Заповнення на підставі отриманої податкової накладної відповідних граф книги обліку придбання товарів (робіт, послуг)				●				
7	Відмітка про використання довіреності							●	
8	Введення об'єкта в експлуатацію та складання відповідного акта								●
9	Надання об'єкту нематеріального активу власного інвентарного номера та внесення записів до відомості обліку нематеріальних активів						●		

Рис. 1.1 Документообіг з оформлення надходження нематеріальних активів

Нематеріальні активи приймаються до обліку внаслідок їх придбання або створення власними силами. Якщо нематеріальний актив створюється підприємством, то у процесі здійснення витрат слід проаналізувати можливість застосування підприємством здійснених розробок для отримання нових чи вдосконалених продуктів, матеріалів, процесів та інше. Якщо підприємство здійснює дослідження з метою отримання нових знань, то здійснені у такому випадку витрати не слід визнавати як нематеріальний актив [45].

У зв'язку з цим витрати на створення нематеріальних активів можна поділити на 2 стадії:[5, с. 98]

- витрати на дослідження;

- витрати на розробки.

Дослідження – заплановані підприємством дослідження, які проводяться ним уперше з метою отримання і розуміння нових наукових та технічних знань.

Матеріальний актив, що виникає в процесі досліджень, не повинен визнаватися підприємством. Витрати на дослідження відносяться на витрати періоду, у якому вони були здійснені, оскільки навіть за можливості їх достовірної оцінки неможливо виявити майбутню економічну вигоду [45].

Не визнаються активом, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду, у якому вони були здійснені:

- витрати на дослідження;
- витрати на підготовку та перепідготовку кадрів;
- витрати на рекламу і просування продукції на ринку;
- витрати на створення, реорганізацію та переміщення підприємства або його частини;
- витрати на підвищення ділової репутації підприємства, вартість видань і витрати на створення торгових марок (торгових знаків).

Розробка – застосування підприємством результатів досліджень та інших знань для планування і проектування нових або значно вдосконалених матеріалів, приладів, продуктів, процесів, систем або послуг до початку їхнього серійного виробництва чи використання. [38]

Нематеріальний актив визнається в результаті розробок за умов, що підприємство має такі можливості [45]:

- використовувати за призначенням або реалізувати об'єкт;
- достатні ресурси для завершення розробки активу;
- здатне достовірно оцінити затрати, віднесені до нематеріального активу в процесі його розробки;
- обґрунтувати отримання майбутніх економічних вигод від використання створеного нематеріального активу.

Нематеріальний актив, отриманий у результаті розробки, слід відображати в Балансі за умов, якщо підприємство має [20]:

- намір, технічну можливість та ресурси для доведення нематеріального активу до стану, в якому він придатний для реалізації або використання;
- можливість отримання "майбутніх" економічних вигод від реалізації або використання нематеріального активу; інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних з розробкою нематеріального активу.

Якщо нематеріальний актив не відповідає вказаним критеріям визнання, то витрати, пов'язані з його придбанням чи створенням, визнаються витратами того звітного періоду, протягом якого вони були здійснені, без визнання таких витрат у майбутньому нематеріальним активом.[45]

1.2. Джерела формування нематеріальних активів суб'єктів готельного бізнесу

Функціонування будь-якого підприємства, в тому числі і готельного, супроводжується безперервним кругообігом коштів, який здійснюється у вигляді витрат ресурсів і одержання доходів, їхнього розподілу й використання. При цьому визначаються джерела коштів, напрямки та форми фінансування, оптимізується структура капіталу, проводяться розрахунки з постачальниками матеріально-технічних ресурсів, покупцями продукції, державними органами (сплата податків), персоналом підприємства тощо.[1]

Рис. 1.2 Аналіз структури нематеріальних активів

Джерело: складено автором

У кожного суб'єкта готельного бізнесу є в наявності активи і вони одержують їх з відповідних джерел. Джерела утворення майна у готельного підприємства поділяються на два види: власний капітал (внески власників, прибуток, резерви, фонди, безповоротне фінансування тощо) та зобов'язання (залучені кошти – кредити, кредиторська заборгованість тощо). [52]

Між активами і джерелами їх утворення існує тісний взаємозв'язок. Яка сума є активів, така сума є джерел їх утворення. У вартісному виразі цю рівність можна виразити так [4; 5]:

$$A=D,$$

де А – вартість активів; Д – сума джерел активів.

Джерела формування активів підприємства можуть існувати у багатьох формах (табл. 1.1).

Власний капітал – це активи підприємства, що залишаються після вирахування його зобов'язань [1].

Таблиця 1.1. – Характеристика джерел утворення активів суб'єктів готельного бізнесу:

Джерела утворення майна (активів) підприємства за формами існування	Поняття та характеристика зобов'язання перед власниками активів
1. Власний капітал	
Статутний капітал	Заборгованість перед власниками в частині здійснених інвестицій у підприємство за умов, визначених статутом підприємства
Додатковий вкладений капітал	
Паіовий капітал	
Інший додатковий капітал	
Резервний капітал	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	
Неоплачений капітал	
Вилучений капітал	господарську діяльність
2. Забезпечення наступних витрат і платежів	
Забезпечення виплат персоналу	Гарантійні зобов'язання підприємства в частині виплат, строк Зобов'язання по залишках сплати яких не настав коштів цільового призначення
Цільове фінансування	
3. Довгострокові зобов'язання	
Довгострокові кредити банків	Зобов'язання, які не є поточними за активи, що використовуються в господарській діяльності за відповідну плату
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	
Відстрочені податкові зобов'язання	
Інші довгострокові зобов'язання	
4. Поточні зобов'язання	
Короткострокові кредити банків	Заборгованість за одержані кошти, на які нараховуються відсотки
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	
Векселі видані	Заборгованість підприємства оформлена векселем (борговою розпискою)

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	Заборгованість підприємства на відшкодування вартості майна, одержаного від постачальників та забезпечення ним економічних вигод
Поточні зобов'язання за розрахунками:	
- з одержаних авансів	Одержані підприємством аванси під зобов'язання зменшення своїх активів

- з бюджетом	Зобов'язання по зменшенню активів
- з позабюджетних платежів	
- зі страхування	
- з оплати праці	
- з учасниками	
- із внутрішніх розрахунків	
- інші поточні зобов'язання	
5. Доходи майбутніх періодів	Зобов'язання по доходах, які будуть забезпечені активами у майбутньому

Джерело: складено автором

Слід зазначити, що сума власного капіталу – це абстрактна вартість майна, яка не є його поточною чи реалізаційною вартістю, а тому не відображає поточну вартість прав власників підприємства.

Разом з тим, власний капітал є основою для початку і продовження господарської діяльності будь-якого підприємства, він є одним із найістотніших і найважливіших показників, оскільки виконує такі функції:

[5]

- довгострокового фінансування господарської діяльності – знаходиться у розпорядженні підприємства необмежено довго;
- відповідальності та захисту прав кредиторів – відображений в балансі підприємства власний капітал є для зовнішніх користувачів мірилом відносин відповідальності на підприємстві, а також захистом кредиторів від втрати капіталу;
- компенсації понесених збитків – тимчасові збитки мають погашатись за рахунок власного капіталу;

- кредитоспроможності – при наданні кредиту, за інших рівних умов, перевага надається підприємствам з меншою кредиторською заборгованістю та більшим власним капіталом;
- фінансування ризику – власний капітал використовується для фінансування ризикованих інвестицій, на що можуть не погодитись кредитори;
- самостійності та влади – розмір власного капіталу визначає ступінь незалежності (автономності) та впливу його власників на підприємство;
- розподілу доходів і активів – частки окремих власників у капіталі є основою при розподілі фінансового результату та майна при ліквідації підприємства.

Отже, збереження свого капіталу суб'єкт готельного бізнесу може забезпечити тільки при отриманні прибутку. Власний капітал утворюється двома шляхами: [4; 5]

- внесенням власниками готельного підприємства грошей та інших активів;
- накопиченням суми доходу, що залишається на підприємстві.

Сума власного капіталу може збільшуватись внаслідок прибуткової господарської діяльності, а також збільшення вартості активів, непов'язаного із підвищенням заборгованості перед кредиторами (дооцінка (індексація) необоротних активів, переоцінка оборотних активів тощо).

Власний капітал – це власні джерела фінансування підприємства, які без визначення строку повернення внесені його засновниками (учасниками) або залишені ними на підприємстві із чистого прибутку. Тому за формами власний капітал поділяється на дві категорії [1]:

- інвестований (вкладений або сплачений капітал);
- прибуток.

За рівнем відповідальності власний капітал поділяється на [1]:

- статутний капітал, сума якого визначається в установчих документах і підлягає обов'язковій реєстрації у державному реєстрі господарюючих

одиниць;

- додатковий капітал (нереєстрований) – це додатково вкладений та індексований капітал, резервний капітал, спеціальні фонди і нерозподілений прибуток.

Статутний і додатковий капітал виконують різні функції. Так, статутний капітал – це первісне джерело інвестування та формування майна готельного підприємства. На відміну від додаткового, він забезпечує регулювання відносин власності та управління підприємством, його розмір не може бути меншим за встановлену законодавством суму. [17]

1.3. Методичні підходи до оцінювання нематеріальних активів підприємства.

Для оцінки вартості нематеріальних активів відповідно до міжнародних стандартів [54] та національних стандартів [Про затвердження Національного стандарту № 4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності" [55] використовують три основні підходи: витратний; прибутковий (доходний); ринковий. Однак їх застосування має багато недоліків – відносно складу та структури нематеріальних активів, їх справедливого обліку на підприємстві, можливості та адекватності оцінки. [57]

З погляду призначення й правового регулювання нематеріальні активи розділяються на три групи [45]:

1. Інтелектуальна власність – продукт інтелектуальної творчості, що частіше всього зареєстрований відповідно до прийнятого порядку. Об'єктами інтелектуальної власності є добутки науки, мистецтва, промислові зразки, різні ноу-хау, товарні знаки, гудвіл, винаходи, знаки обслуговування програми ЕОМ, бази даних і т.п.

2. Майнові права – права на користування певними ресурсами або майном. Сюди входять права на користування землею, водними ресурсами, надрами, будинками, устаткуванням і т.п.

3. Капіталізовані витрати (відкладені), які представляють витрати на науково-дослідні роботи, дослідно-конструкторські роботи, витрати на створення підприємства (у тому числі в статутний капітал) і т.п.

Нематеріальні активи підприємства оцінюються за такими видами вартості, що й інше майно. Вони включають відбудовну, ринкову, інвестиційну, заставну, страхову вартість.

Універсального методу визначення вартості нематеріальних активів не існує. Вартість нематеріальних активів визначають різні фактори, які важко враховуються.

Для практичної оцінки нематеріальних активів використовують витратний, дохідний і порівняльний підходи. [50]

Для визначення частки статутного капіталу, утвореного нематеріальними активами, встановлюється залежність між цими величинами.

Визначення розміру статутного капіталу, утвореного промисловим та іншими видами інтелектуальної власності, передбачає розрахунок вартості об'єктів промислової й іншої інтелектуальної власності та виходячи з величини вартості нематеріальних об'єктів, визначення розміру статутного капіталу як частини вартості цих активів.

Розрахунок вартості об'єктів промислової або іншої інтелектуальної власності складається в оцінці прибутку, що створюється об'єктом такої власності, або фактично зроблених витрат на створення об'єкта власності. Прибуток розраховується за вихідними даними, а при їх відсутності визначається за експертними оцінками.[16]

- Витратний підхід оцінки нематеріальних активів: При використанні витратного підходу застосовують метод вартості створення й метод виграшу в собівартості.

Метод виграшу в собівартості містить елементи як затратного, так і порівняльного підходів. Вартість нематеріального активу цим методом вимірюється через визначення економії на витратах у результаті його

використання.

Цей метод застосовується для близьких продуктів за техніко-економічними показниками або для однієї продукції, що вироблена різними способами виробництва (технологічними процесами).

Отримані величини прибутку приводяться до розрахункового року (моменту оцінки) з використанням коефіцієнта дисконтування.

Метод виграшу в собівартості не застосовується для нових видів товарів, що випускається.

У рамках витратного підходу може бути реалізований метод калькуляції витрат. Він складається в розрахунку витрат на розробку й забезпечення правової охорони нематеріальних активів. Цей метод зручний для оцінки результатів НДР й ОКР. У калькуляцію доцільно включати витрати [50]:

- на виконання НДР й ОКР;
- на проектування й виготовлення виробів;
- на створення відповідного підприємства;
- на освоєння виробничих потужностей і початок випуску продукції;
- на завоювання ринку.

Метод вартості створення застосовується в такій послідовності:

1. Визначається повна вартість заміщення або повна вартість відновлення нематеріального активу. При цьому виявляються всі фактичні витрати, пов'язані зі створенням, придбанням і введенням активу в дію; витрати на розшукові роботи й розробку теми; на створення експериментальних зразків; на послуги сторонніх організацій; на оплату патентних мит; на створення конструкторсько-технічної, технологічної, проектної документації; на складання й затвердження звіту.

2. Визначається величина коефіцієнта, що враховує ступінь морального старіння нематеріального активу.

3. Розраховується залишкова вартість нематеріального активу з урахуванням коефіцієнта техніко-економічної значимості і коефіцієнта

морального старіння.

Даний метод застосовується у випадках, коли інші методи оцінки результатів інтелектуальної діяльності не застосовуються.

- При використанні дохідного підходу для оцінки нематеріальних активів застосовують методики капіталізації доходу і дисконтування грошових потоків. При реалізації першої методики дохід розраховується за перший прогнозний рік. У другій методиці прогнозний період залежить від особливостей використання активу.

Доходний підхід доцільний при оцінці гудвілу, винаходів і ноу-хау.

Даний підхід представлений методом надлишкових прибутків, методом дисконтованих грошових потоків, методом звільнення від роялті, методом переваги в прибутках. [1]

Метод надлишкових прибутків заснований на передумові про те, що надлишкові прибутки приносять підприємству не відбиті в балансі нематеріальні активи, що забезпечують прибутковість на активи й на власний капітал вище середньогалузевого рівня. Цим методом оцінюють переважно гудвіл. Основні етапи методу:

- визначення ринкової вартості всіх активів;
- нормалізація прибутку оцінюваного підприємства;
- визначення середньогалузевої прибутковості на активи або на власний капітал;
- розрахунок очікуваного прибутку на основі множення середнього для галузі доходу на величину активів (або на власний капітал);
- визначення надлишкового прибутку (з нормалізованого прибутку віднімають очікуваний прибуток);
- розрахунок вартості гудвілу шляхом відношення надлишкового прибутку на коефіцієнт капіталізації.

Поточна вартість нематеріального активу по методу дисконтованих грошових потоків визначається за формулою [50]:

$$PV = \frac{Dc}{r} \left[1 - \frac{1}{(1+i)^n} \right] k,$$

де PV – поточна вартість нематеріального активу;

Dc – чистий актив від використання даного активу;

k – коефіцієнт, що характеризує технічний і правовий стан активу;

n – строк корисного використання активу.

При застосуванні методу дисконтованих грошових потоків проводяться наступні роботи : [1]

- визначається очікуваний строк корисного життя, що залишився, тобто період, протягом якого прогнозовані доходи необхідно дисконтувати;
- прогнозується грошовий потік, прибуток, що генерується нематеріальним активом;
- визначається ставка дисконтування;
- розраховується сумарна поточна вартість майбутніх доходів;
- визначається поточна вартість доходів від нематеріального активу в післяпрогнозний період;
- визначається сума всіх вартостей доходів у прогнозний і післяпрогнозний періоди.

Метод звільнення від роялті використовується для оцінки вартості патентів і ліцензій. Роялті - певна винагорода за право на використання об'єкта інтелектуальної власності. Розмір роялті визначається на підставі аналізу ринку. Даний метод сполучає в собі риси доходного й порівняльного підходів.

Послідовність застосування цього методу така:

- складається прогноз обсягу продажів, за якими очікуються виплати роялті;
- визначається ставка роялті;
- визначається економічний термін служби патенту або ліцензії;
- розраховуються очікувані виплати по роялті шляхом розрахунку відсоткових відрахувань від прогнозованого обсягу продажів;

- з очікуваних виплат по роялті віднімають всі витрати, пов'язані із забезпеченням патенту або ліцензії (юридичні, організаційні, адміністративні витрати);

- розраховуються дисконтовані потоки прибутку від виплат по роялті;
- визначається сума поточних вартостей потоків прибутку від виплат по роялті.

За методом переваги в прибутках оцінюється вартість винаходів. [50]

Під перевагою в прибутку розуміється додатковий прибуток, що обумовлений оцінюваними нематеріальними активами. Він дорівнює різниці між прибутком, отриманої при використанні винаходів, і тим прибутком, що виробник одержує від реалізації продукції без використання винаходу. Щорічна перевага в прибутку дисконтується з урахуванням передбачуваного періоду його одержання.

Проведення оцінки нематеріального активу з використанням методу переваги в прибутках можливо лише тоді, коли оцінюваний об'єкт може бути використаний для одержання додаткового прибутку після дати проведення оцінки.

Метод заснований на принципі ефективно функціонуючого ринку, на якому інвестори купують і продають активи аналогічного типу, приймаючи при цьому незалежні індивідуальні рішення. Дані по аналогічних угодах порівнюються з оцінюваними. Переваги й недоліки оцінюваних активів порівнянно з обраними аналогами враховуються за допомогою введення відповідних виправлень.

Серед методів порівняльного підходу рекомендують використати метод прямого аналізу ринкових продажів. Цей метод доцільний при оцінці товарних знаків або аналогічних їм об'єктів.

Методика такої оцінки ураховує наступні фактори: [9]

- ринкова новизна товарного знаку і її динаміка;
- стан і прогноз розширення ринків збуту товарів або послуг, маркируємих товарним знаком;

- зміна співвідношення цін на продукцію фірми;
- зміна цін на однорідну продукцію фірм-конкурентів;
- стадія науково-технічного розвитку продукції;
- наявність однорідної продукції;
- соціально-економічна значимість продукції;
- частка участі однорідної продукції в динаміці на регіональних і світовому товарних ринках;
- динаміка надійності, стабільності платоспроможного попиту на продукцію підприємства;
- наявність і строки реєстрації товарного знаку в країнах експорту;
- інші фактори, що залежать від специфіки фірми.

Для оцінки нематеріальних активів застосовуються також методи експертних оцінок.

- Визначення економічного ефекту від використання активу:

Визначити економічний ефект від використання нематеріального активу можна за формулою [1]:

$$E_t = \sum \frac{P_t - Z_t}{(1+i)^t},$$

де P_t – виторг від використання нематеріального активу;

Z_t – витрати, що пов'язані з правом використання нематеріального активу в t -й період;

i – ставка доходу від використання нематеріального активу;

t – період використання нематеріального активу.

Результати від використання нематеріального активу можуть бути різними: [50]

- виторг від реалізації, якщо використання даного активу неможливо без ліцензії;
- частина виторгу, обумовлена за вартістю вузлів, деталей, що виготовляють за новою технологією, входять до складу виробу або реалізуються окремо;

- частина виторгу від реалізація продукції, отримана за рахунок підвищення якості;
- збільшення виторгу за рахунок підвищення конкурентноздатності продукції або підприємства;
- економія капітальних вкладень за рахунок відмови від власних досліджень, розробок;
- економія поточних витрат за рахунок скорочення тривалості виробничого циклу, зниження норм витрат матеріальних і трудових ресурсів.

Розрахунок економічного ефекту від використання нематеріального активу вимагає як можна точніше визначити величину чистого доходу за роками періоду корисного використання активу. Для цього застосовують факторний аналіз. [1] Факторами, що впливають на чистий дохід, є:

- 1) зниження собівартості продукції;
- 2) поліпшення якості продукції й підвищення за рахунок цього вартості;
- 3) збільшення обсягу продажів;
- 4) зниження податку на прибуток.

- Оцінка гудвілу: [17] Визначення вартості гудвілу здійснюється методом надлишкових прибутків. Передбачається, що гудвіл дозволяє підприємству отримувати прибуток, що перевищує середньогалузевий по аналогічних підприємствах.

На першому етапі на базі аналізу ринкових даних підприємств-аналогів розраховують середньогалузеву рентабельність.

На другому етапі визначають чистий прибуток оцінюваного підприємства. Для цього середньогалузевий рівень рентабельності множать на вартість його матеріальних активів.

На третьому етапі визначають величину надприбутку. Для цього з фактичного прибутку оцінюваного підприємства віднімають чистий прибуток підприємства, розрахований на другому етапі.

На четвертому етапі за допомогою коефіцієнта капіталізації або ставки доходу на нематеріальні активи визначають поточну вартість надлишкового прибутку, що розраховали на третьому етапі. Ця вартість приймається як вартість гудвілу.

Оцінка гудвілу може здійснюватися нормативним методом. Він складається в тому, що розраховується перевищення покупної ціни підприємства, проданого за ринковою ціною, над балансовою вартістю всіх його активів.[2]

Висновки до розділу 1:

Таким чином, підсумовуючи викладене у розділі 1, можна зробити такі висновки.

1. Нематеріальні активи – це цінності, якими володіє підприємство та не являються фізичними матеріальними об'єктами, але мають вартісну та грошову оцінку завдяки можливості використання та отримання від них доходу. Щодо оцінки, то з міжнародної точки зору, остання – це процес визначення грошових сум, за якими мають визнаватися і відображатися елементи фінансових звітів в балансі та звіті про фінансові результати.

2. У фінансових звітах, відповідно за міжнародними стандартами використовують кілька різних основ оцінки зрізним ступенем та в різних комбінаціях, а саме: історичну собівартість (первісна); поточну собівартість; вартість реалізації (погашення); теперішню вартість. Таким чином можна сказати, що така невідповідність у трактуванні економічної категорії «нематеріальні активи» в нормативних документах призводить до того, що неможливо сформуванати єдиного підходу до їх класифікації. Окрім цього, досить дискусійним є твердження, що нематеріальні активи є засобами довгострокового користування.

3. Джерела утворення майна суб'єкта готельного бізнесу поділяються на два види: власний капітал та зобов'язання. Між активами і джерелами їх утворення існує тісний взаємозв'язок – яка сума активів, то така є і сума

джерел їх утворення. Отже, збереження свого капіталу суб'єкт готельного бізнесу може забезпечити тільки при отриманні прибутку.

4. Вдосконалення бухгалтерського обліку нематеріальних активів має на меті підвищення якості та корисності інформації, яка передається зацікавленим особам для прийняття управлінських рішень.

5. Основним завданням облікової науки на сьогоднішній день є удосконалення обліку нематеріальних активів, котре має здійснюватись за такими напрямками : - забезпечення уніфікації положень національних стандартів бухгалтерського обліку та податкового законодавства щодо визнання нематеріальних активів; - визначення на законодавчому рівні єдиного підходу щодо оцінки нематеріальних активів в залежності від способу їх надходження; - гармонізація обліку нематеріальних активів в Україні та світі.

РОЗДІЛ 2. ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ ГОТЕЛЮ «ДНІПРО», М. КИЇВ

2.1. Оцінка фінансово-господарських показників діяльності готелю

ПАТ «Готель «Дніпро» - один із найкращих готелів України, який має понад 50-річний досвід роботи в індустрії гостинності. Заклад здійснює

активну діяльність у просуванні українського туристичного продукту на зовнішніх ринках, проводить спільні акції разом із дипломатичними представництвами України за кордоном. Готель «Дніпро» входить до складу елітного «Трейдлідерз клубу», член Американської торгової палати, Європейської бізнес-асоціації, Ділової Ради Всесвітньої туристичної організації, а також є володарем міжнародного знаку «Золота зірка».

Місцезнаходження та адреса Товариства - вул. Хрещатик, 1/2, м. Київ, 01001, Україна.

Організаційно-правова форма Товариства – акціонерне товариство. Тип акціонерного товариства - приватне.

Готель «Дніпро» побудований у 1964 році на самому початку Хрещатика, на Європейській площі. Відповідно до Розпорядження Президента України від 18 лютого 2004 року № 23 «Про відкрите акціонерне товариство «Готель «Дніпро» ВАТ «Готель «Дніпро» було передано в управління Державного управління справами. Найменування Відкритого акціонерного товариства «Готель «Дніпро» змінено на Приватне акціонерне товариство «Готель «Дніпро» (далі - Товариство) відповідно до розпорядження Керівника Державного управління справами від 23 березня 2011 року № 73 «Про деякі питання, пов'язані з управлінням корпоративними правами Відкритого акціонерного товариства «Готель «Дніпро». [51] Товариство є акціонерним товариством з одним акціонером – державою України в особі Державного управління справами – відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 березня 2004 року № 196 «Про передачу Державному управлінню справами повноважень з управління пакетом акцій ВАТ «Готель «Дніпро», яким Державному управлінню справами передано повноваження з управління пакетом акцій Товариства, що належать державі Україна, у розмірі 100 % статутного капіталу» (табл.2.1.).

Таблиця 2.1.

Інформація про засновників та/або учасників емітента та кількість і

вартість акцій (розміру часток, паїв)

Найменування юридичної особи засновника та/або учасника	Ідентифікаційний код юридичної особи засновника та/або учасника	Місцезнаходження	Відсоток акцій (часток, паїв), які належать засновнику та/або учаснику (від загальної кількості)
Держава Україна в особі Державного управління справами	00037256	01220, м. Київ, Печерський район, м. Київ, вул. Банкова, 11	100.000000000000
Прізвище, ім'я, по-батькові фізичної особи			Відсоток акцій (часток, паїв), які належать засновнику та/або учаснику (від загальної кількості)
			0.000000000000
Усього			100.000000000000

Джерело: за даними річної фінансової звітності підприємства

Метою діяльності Товариства є одержання прибутку та використання його в інтересах акціонера, задоволення споживчого ринку в послугах за профілем своєї діяльності, забезпечення проведення заходів та офіційних прийомів за участю вищих посадових осіб, інша діяльність, яка не суперечить чинному законодавству України. Для досягнення мети Товариство здійснює такі основні види діяльності:

- 55.10 Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування;
- 56.10 Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування;
- 56.21 Постачання готових страв для подій;
- 56.29 Постачання інших готових страв;
- 56.30 Обслуговування напоями.

До послуг відвідувачів готелю «Дніпро» 186 комфортабельних номерів, серед яких 37 номерів категорії «люкс». Усі номери оснащено супутниковим телебаченням, прямим телефонним зв'язком та безкоштовним WiFi. Для задоволення потреб гостей в готелі передбачено ресторанне та конференц-обслуговування, трансфер, бізнес-центр, оздоровчий центр, масажний кабінет. ПАТ «Готель «Дніпро» надає

відвідувачам цілодобові та іншого роду послуги, а також розважальну програму (рис. 2.1.).

Рис. 2.1. Загальна схема надання послуг ПАТ «Готель «Дніпро»

Джерело: розблено автором

Технологічний алгоритм гостьового циклу ПАТ «Готель «Дніпро» - це послідовність процедур, які виконують різні служби готелю і його умовно можна розділити на чотири етапи (рис. 2.2.):

1. До прибуття у готель - бронювання (Reservation);
2. Прибуття клієнта у готель (Arrival), реєстрація (Checkin Procedure) і розміщення клієнта (Accommodation);
3. Проживання (Staying) і обслуговування гостя у готелі;
4. Виїзд (Departure), остаточна оплата гостем послуг готелю.

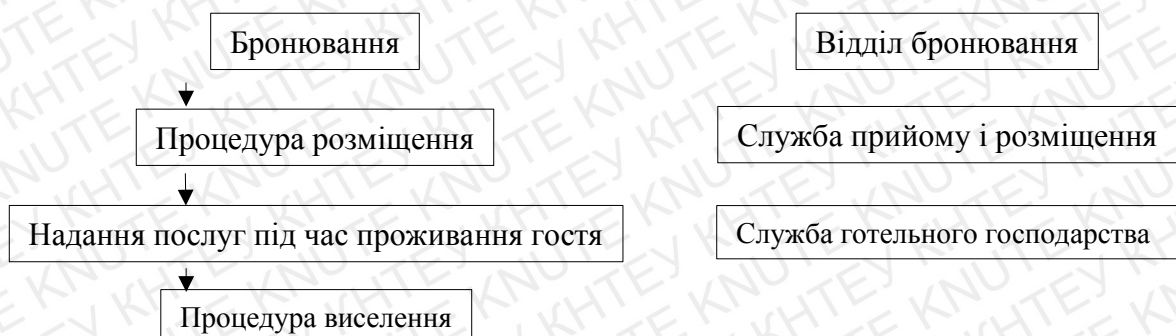

Рис. 2.2. Процес надання послуги розміщення та безпосередньо відповідальні підрозділи

Джерело: розроблено автором

В організаційний структурі ПАТ «Готель «Дніпро» відсутні філії,

представництва та інші відокремлені структурні підрозділи. Діюча організаційна структура передбачає централізацію функціональних зв'язків, що забезпечує безперебійну роботу основних служб готелю. У цих умовах кожна функціональна служба являє собою динамічну структурну одиницю, що забезпечена кадрами відповідної кваліфікації (рис.2.3.).

МІСІЯ

Р

служба

жиму

Рис. 2.3. Організаційна структура ПАТ «Готель «Дніпро»

Джерело: розроблено автором

Вищим органом керування підприємства є Загальні збори акціонерів. Наглядова рада Товариства є органом, що здійснює захист прав акціонерів Товариства, і в межах компетенції, визначеної Статутом та законодавством, контролює та регулює діяльність Правління. Наглядова рада підконтрольна та підзвітна загальним зборам.

Правління є колегіальним виконавчим органом Товариства, який здійснює управління його поточною діяльністю. Правління Товариства підзвітне в своїй діяльності загальним зборам і Наглядовій раді Товариства, організовує виконання їх рішень. Ревізійна комісія є органом, що здійснює перевірки фінансово-господарської діяльності Товариства. Ревізійна

комісія підзвітна загальним зборам.

Адміністративно-управлінська служба готелю забезпечує організацію управління всіма структурними ланками готельного комплексу, приймає загальні рішення щодо його функціонування - вирішення проблеми фінансового і кадрового забезпечення, модернізації підприємства, корпоративних стосунків, визначення напрямків діяльності. [14]

Як видно з рис. 2.3. управління готелем здійснює група керівників, які наділені різними повноваженнями. Вищий рівень управління підприємством представлений його власником і генеральним директором, які приймають рішення загального стратегічного характеру. Генеральний директор координує роботу менеджерів окремих напрямків, які у свою чергу координують роботу менеджерів окремих служб (відділів), менеджери служб контролюють виробничий процес не управлінських кадрів - обслуговуючого персоналу. Генеральний директор несе відповідальність за затвердження бюджету готелю, визначає стратегічні напрямки діяльності, впроваджує і дотримується єдиної політики організації праці, періодично здійснює перевірку і оцінку технічного стану готелю, приймає рішення щодо системи тарифів, розрахунків із клієнтами. Технологічний процес надання готельних послуг в ПАТ «Готель «Дніпро» передбачає наявність посади заступникам генерального директора, який здійснює управління за відсутності власника або генерального директора. У структурі управління ПАТ «Готель «Дніпро» виділяють 5-6 заступників генерального директора - директор з розміщення, директор з маркетингу, директор ресторану, фінансовий і технічний директор, директор з персоналу. Ці керівники представляють середній рівень управління і забезпечують реалізацію політики готелю, розробленої вищими керівниками, відповідають за виконання завдань у функціональних підрозділах, окрім загальних технологічних завдань вирішують проблеми обслуговування і задоволення потреб гостей.

В готелі постійно відбувається удосконалення чинних організаційних

структур управління і пошук нових, більш раціональних форм організації управління, які дозволяють підприємству взаємодіяти із зовнішнім середовищем, продуктивно і доцільно розподіляти і спрямовувати зусилля співробітників та задовольняти потреби клієнтів для досягнення своїх цілей із високою ефективністю та якістю.

Важливим етапом оцінки фінансово-господарської діяльності готельного підприємства є дослідження динамічних змін фінансово-економічних показників. [3] На основі фінансової звітності розглянуто аналіз основних економічних показників ПАТ «Готель «Дніпро» за 2015-2017 роки, які узагальнено в таблиці 2.2 (ДодаткиБ-Е).

Таблиця 2.2.

Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності
ПАТ «Готель «Дніпро» за 2015-2017 роки

Показник	Роки			Відхилення 2017 року від:			
	2015	2016	2017	абсолютне, (+,-)		відносне, (%)	
				2015	2016	2015	2016
1. Власний капітал, тис. грн.	240014	238845	238961	-1053	+116	0,44	0,05
2. Чистий дохід (виручка) від реалізації	31446	42412	52837	+21391	+10425	68,03	24,58
3. Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	90390	88623	89632	-758	+1009	0,85	1,14
4. Вартість оборотних активів, тис. грн.	10745	10037	9256	-1489	-781	16,09	8,44
5. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	176	184	172	-4	-12	2,33	6,98
6. Фонд оплати праці, тис. грн.	9975	12235	11902	+1927	-333	19,32	2,80
7. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	25312	33939	45071	+19759	+11132	78,06	32,80
8. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	381	-635	116	-265	+751	228,5	118,3
9. Продуктивність праці, тис. грн.	178,7	230,5	307,2	+128,5	+76,7	71,91	33,28
10. Фондовіддача, грн.	0,35	0,48	0,59	+0,24	+0,11	68,57	22,92
11. Рентабельність виробництва, %	1,5	-	0,3	-1,2	-	20,0	-

Джерело: розраховано автором за даними річної фінансової звітності підприємства

Аналізуючи економічні показники діяльності ПАТ «Готель «Дніпро», можна зробити висновки, що з кожним роком спостерігається зменшення власного капіталу, який, відповідно склав у 2015 році 240 014 тис. грн., у 2016 році – 238 845 тис. грн., а у 2017 році – 238 961 тис. грн. Тобто спостерігається зменшення капіталу у 2017 році порівняно з 2015 роком на 1 053 тис. грн., що у відсотковому вираженні складає 0,4%, а в порівнянні з 2016 роком у 2017 році спостерігається незначне збільшення власного капіталу на 116 тис. грн., що у відсотках складає 0,1%. Це є негативним для підприємства, оскільки власний капітал є найважливішим джерелом формування майна. Статутний капітал та інший додатковий капітал порівняно з початком кожного наступного року не змінювався. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) – (-425) тис. грн. порівняно з початком 2016 року зменшився на 1 053 тис. грн. за рахунок збитку, отриманого за результатами діяльності звітного 2016 року. У 2017 році нерозподілений прибуток (непокритий збиток) зменшився, і становив (-309), за рахунок незначного збільшення прибутку. Таким чином, власний капітал у 2017 році, в порівнянні з 2016 роком, збільшився на 116 тис. грн.

Вартість основних виробничих фондів у 2017 році, в порівнянні з 2015 роком, спала на 758 тис. грн., або на 0,8%. А в порівнянні з 2016 роком, цей показник збільшився на 1 009 тис. грн., або на 1,1%. Зменшення вартості основних виробничих фондів відбулося за рахунок нарахованої протягом звітного періоду амортизації на основні засоби та інші необоротні матеріальні активи. Незначні зміни у вартості основних виробничих фондів протягом 2015-2017 років, свідчать про те, що в ПАТ «Готель «Дніпро» відсутнє оновлення основних засобів праці та нарощування виробничого потенціалу підприємства. Тому підприємству у майбутньому необхідно прискорити процес придбання нових основних засобів для заміни морально застарілого обладнання. Ці заходи дадуть змогу збільшити обсяги наданих послуг, які користуються попитом і забезпечить підвищення прибутковості ПАТ «Готель «Дніпро».

Оборотні кошти мають тенденцію до зменшення. Так у 2017 році, в порівнянні з 2016 роком, цей показник зменшився на 781 тис. грн., або на 7,8%, а у 2015 році – на 1 489 тис. грн., або 13,9%. У загальній структурі оборотних коштів збільшилась вартість виробничих запасів і грошових коштів. Така ситуація спричинена збільшенням тривалості виробничого циклу та недосконалістю технологічного процесу. Зниження питомої ваги у структурі оборотних активів відбулося лише по товарам. Дана тенденція є позитивною для ПАТ «Готель «Дніпро», адже зменшення залишків товарів на складах призводить до збільшення руху оборотного капіталу та збільшення рівня коштів для розрахунків.

Чисельність персоналу зменшилася у 2017 році на 12 осіб, в порівнянні з 2016 роком. А в порівнянні з 2015 роком цей показник зменшився на 4 особи. Відносно відхилення 2016 р. показало, що на Товаристві присутня ситуація недостатнього завантаження готелю, скорочення портфеля замовлень і збиток, який отримало підприємство у звітному 2016 році. У результаті чого керівництво прийняло рішення про залучення кадрів в міру необхідності.

Як наслідок, із зменшенням чисельності працівників змін зазнав і фонд оплати праці. У 2017 році, в порівнянні з 2016 роком, фонд оплати праці зменшився на 333 тис. грн., або 3%. А в порівнянні з 2015 роком цей показник збільшився на 1 927 тис. грн., або 19,3%. Структура ФОП включає основну заробітну плату за окладами (тарифними ставками) і займає близько 52,8%, компенсаційні виплати – 1,8 %, додаткову заробітну плату – 37,8 %. З неї: питома вага у додатковому фонді, робіт у нічний час – 1,9 %, відпускні – 3,7 %, індексація заробітної плати – 12,5 % та інші. Рівень додаткової заробітної плати визначає активність підприємства у використанні окремих інструментів стимулювання продуктивності праці – преміювання, надбавок та доплат, одноразових заохочень. Збільшення фонду оплати праці за 2016 -2017 роки, фактичного показника 2015 року, відбулося в основному за рахунок збільшення виплат згідно умов діючого

Коллективного договору, де передбачені виплати до посадових окладів (тарифних ставок) за шкідливі умови праці, доплати за розширення обсягів робіт, у зв'язку з невиходами за хворобою, відпустками, та інше.

Зростання продуктивності праці у 2017 р. в порівнянні з 2015 р. на 72% пояснюється зростанням обсягів наданих та зниження рівня росту показника чисельності персоналу до 6,5%. В 2017 році, в порівнянні з 2016 роком, Товариство мало змогу збільшити показник продуктивності праці на 33%.

Собівартість реалізованої продукції зросла на 33 % у 2017 році до 2016 року і на 78% до 2015 року, що пов'язано із збільшенням випуску продукції, а також стрімкого зростання вартості сировини, запчастин, заробітної плати та палива. Собівартість зросла за рахунок:

- зростання витрат на оплату праці та виплату податків;
- собівартості реалізованих товарів(збільшення завантаженості готелю та ресторанів, подорожчання цін на продукти у 2016-2017 роках);
- витрат на охорону (за рахунок відкриття нових постів);
- витрат на сировину й основні матеріали (матеріали для забезпечення належного стану номерного фонду готелю, ресторанного господарства);
- інших операційних витрат, які збільшились за рахунок використання послуг сторонніх компаній, які не були заплановані на 2016-2017 роки;
- проведення ремонтних та технічних робіт в готелі;
- амортизація основних засобів та нематеріальних активів;
- витрат на рекламу та придбання ліцензій.

В умовах жорсткої конкуренції, позиціонування на ринку готельних послуг, збутові витрати спрямовано, перш за все, на збереження та зміцнення іміджу готелю, підвищення його конкурентоспроможності, а це здійснюється завдяки впровадженню комплексу маркетингових заходів (насамперед, правильної організації реклами, як ефективного засобу впливу на споживачів, підвищення популярності марки готелю). [8]

Важливою складовою аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства будь-якої сфери діяльності й форми власності є оцінка його рентабельності. [11] Негативним наслідком ПАТ «Готель «Дніпро» у 2016 році став від'ємний фінансовий результат (збиток), а саме 635 тис.грн. Виходячи з цього коефіцієнт рентабельності у 2016 році не розраховувався. Але у 2017 році, в порівнянні з 2016 роком, ситуація змінилась і підприємство отримало прибуток у сумі 116 тис.грн. Відповідно коефіцієнт рентабельності становить 0,3%. У 2017 році, порівнянні з 2015 роком, чистий прибуток готелю зменшився на 265 тис. грн. Показник рентабельності у 2015 році становив 1,5%. В роботі Товариства спостерігається тенденція до зменшення рівня рентабельності майже на 80% у 2017 році, в порівнянні з показником 2015 року. Таке порівняння показало, що у Товариства існує можливість виявлення прихованих резервів збільшення коефіцієнту рентабельності.

Показник фондоддачі у 2017 році зріс в порівнянні з двома попередніми роками і становить 0,59 грн., коли у 2016 році становив 0,48 грн., а у 2015 році – 0,35 грн. Тому, порівнюючи показники трьох останніх років, можна прослідкувати, що у 2017 році в порівнянні з 2016 роком відбулась різниця на 0,11 грн., а в порівнянні з 2015 роком – на 0,24 грн. Це є позитивним явищем для підприємства, оскільки це свідчить про ефективне використання основних фондів.

Аналізуючи показники чистого доходу, можна спостерігати значне збільшення у 2017 році, а саме в порівнянні з 2015 роком показник збільшився на 21 391 тис. грн., і порівнюючи з 2016 роком спостерігається збільшення чистого доходу на 10 425 тис. грн. У відсотковому вираженні чистий дохід у 2017 році, в порівнянні з 2016 роком, збільшився на 25 %, а у 2015 році – на 68%. Така тенденція розвитку є досить позитивною і пов'язана, в основному, за рахунок зростання обсягу наданих послуг та збільшення цін на готельні послуги. Вагомою складовою у формуванні структури доходів є надання послуг з проживання та супутні послуги –

70%, послуги з харчування, які пропонує ресторан, займають - 30 %. Чистий дохід від реалізації вищезазначених послуг за 2015 рік склав 31 446 тис. грн., за 2016 рік - 42 412 тис. грн., за 2017 рік – 52 837 тис. грн. В абсолютному та у відсотковому значеннях, порівняльні показники наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Структура доходів від реалізації готельних (проживання) та супутніх послуг, від послуг харчування в ПАТ «Готель «Дніпро» за 2015-2017 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2017 року від:			
	2015	2016	2017	абсолютне, (+,-)		відносне, (%)	
				2015	2016	2015	2016
Доходи, всього:	31446	42412	52837	+21391	+10425	168,0	124,6
в тому числі							
Доходи від реалізації готельних (проживання) та супутніх послуг	22012	29038	35929	+13917	+6891	163,2	123,7
Доходи від послуг харчування	9434	13374	16908	+7474	+3534	179,2	126,4

Джерело: розраховано автором за даними річної фінансової звітності підприємства

Питому вагу у структурі чистого доходу ПАТ «Готель «Дніпро» за 2015-2017 рр. складають доходи від реалізації готельних (проживання) та супутніх послуг і кожного року вони зростають. 30-32% складають доходи від послуг харчування. Основну питому вагу у дохідній частині від надання послуг громадського харчування складала сніданки по типу «шведська лінія», які входять до складу тарифу на перебування в готелі.

На рисунку 2.4. графічно зображена динаміка доходів від реалізації готельних та супутніх послуг, послуг від харчування ПАТ «Готель «Дніпро» за 2015-2017 рр.

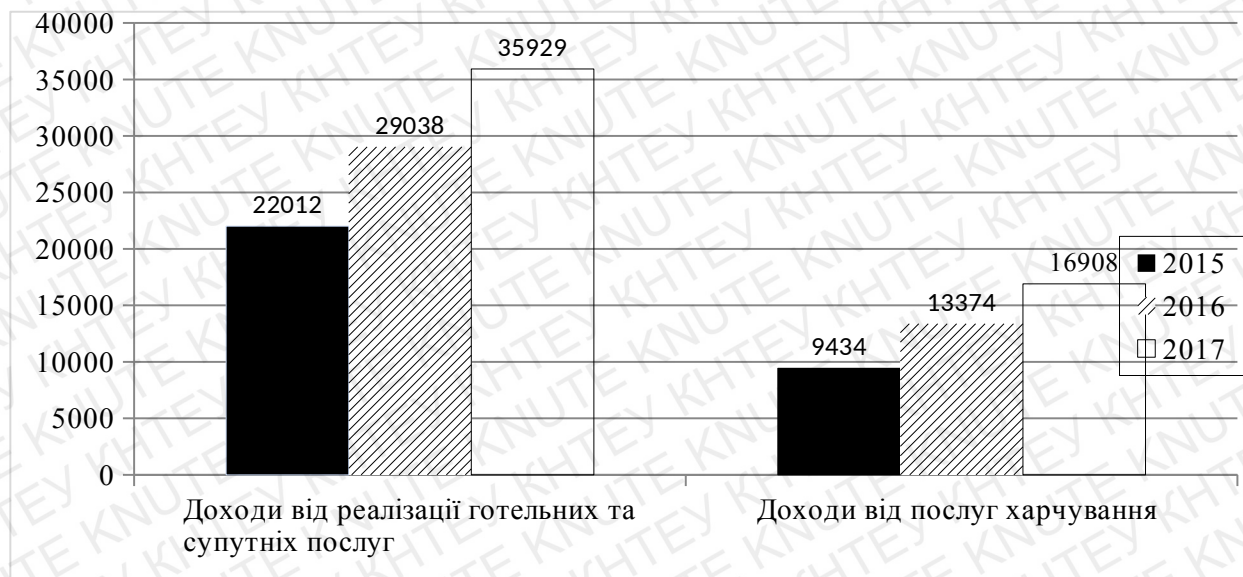

Рис. 2.4. Динаміка доходів від реалізації готельних та супутніх послуг, послуг від харчування ПАТ «Готель «Дніпро» за 2015-2017 рр.

Джерело: розраховано автором за даними річної фінансової звітності підприємства

Дані по завантаженості готелю «Дніпро» наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Дані по завантаженості готелю «Дніпро» за 2015-2017 рр.

Роки	За 2015-2017 роки			
	Кількість прийнятих та обслугованих осіб	Кількість наданих турс-днів	Середня завантаженість номерного фонду	Середній термін перебування клієнта в готелі
2015	39 683	30 938	57	1,3
2016	44 654	33 744	65	1,3
2017	51 352	37 793	76	1,3

Джерело: розраховано автором за даними річної фінансової звітності підприємства

Всього за 2017 року в готелі було обслуговано 51 352 особи та надано 37 793 турс-день перебування, в 2016 році було обслуговано 44 654 осіб та надано 33 744 турс-днів, тобто на 6 698 осіб та на 4049 турс-днів збільшено кількісний показник обслуговування в порівнянні з 2016 роком. Середня тривалість перебування за 2015-2017 роки склала 1,3 доби. Збільшення відбулося за рахунок збільшення завантаженості готелю, та за рахунок збільшення банкетів та святкувань в ресторанах та барах готелю.

Динаміка завантаженості номерного фонду ПАТ «Готель «Дніпро» за 2015-2017 рр., враховуючи фактори сезонності, представлена на рисунку 2.5.

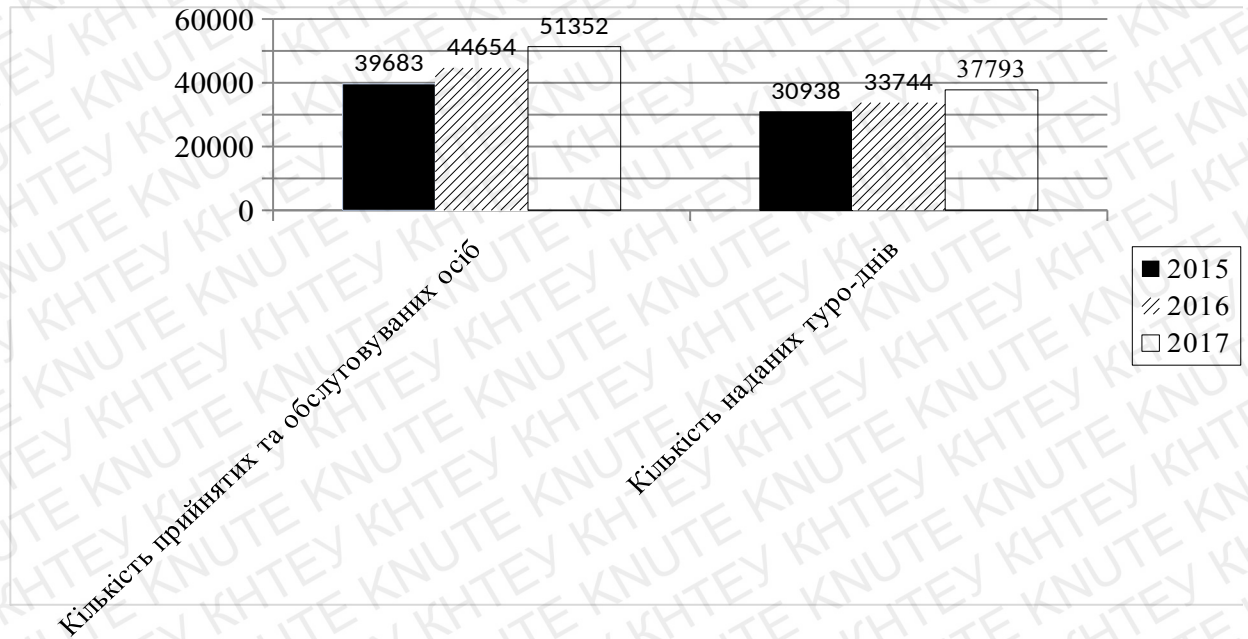

Рис. 2.5. Динаміка завантаженості номерного фонду ПАТ «Готель «Дніпро» за 2015-2017 рр.

Джерело: побудовано автором за даними річної фінансової звітності підприємства

Проаналізувавши розрахунки основних фінансово-економічних показників, приведених у таблиці 2.2., можна сказати, що ПАТ «Готель «Дніпро», в умовах досить нестабільного економіко-правового середовища, повинен впроваджувати відповідні заходи для поліпшення господарсько-фінансових показників діяльності. Серед цих заходів можна виділити такі: [6]

- збільшення обсягу реалізації готельних послуг за рахунок підвищення комфортності номерів, обладнання їх більш сучасною побутовою технікою;
- зниження собівартості всіх видів готельних послуг при збереженні їх високої якості за рахунок підвищення ефективності використання всіх видів ресурсів і технічного вдосконалення всієї експлуатаційної діяльності;
- збільшення доходів від позареалізаційних операцій за рахунок вкладень вільних коштів у цінні папери, продажу цих цінних паперів на кредитних ринках, придбання депозитних сертифікатів банків чи відкриття в них депозитних рахунків;

- проведення активної маркетингової політики, зокрема рекламної компанії послуг як у межах власної країни, так і за кордоном, з метою підвищення попиту на готельні послуги, що пропонуються, у тому числі з використанням інноваційних технологій;

- посилення роботи по укладенню довгострокових угод з фірмами й організаціями з метою залучення споживачів пропонованої продукції й готельних послуг.

Такі заходи дозволять створити основу для нормальної роботи підприємств готелю і значно сприяють збільшенню прибутку. Перспективними такі дослідження стають ще й тому, що в умовах постійно зростаючої конкуренції готельному підприємству потрібно скорегувати свою роботу таким чином, щоб з кожним наступним звітним періодом отримувати більший прибуток порівняно з аналогічним попереднім періодом. Отже, безперервний пошук нових шляхів та резервів підвищення прибутку є основною умовою здійснення підприємницької діяльності в період ринкової економіки.

2.2. Характеристика складу та джерел формування нематеріальних активів готелю

Наявність нематеріальних активів на підприємстві є необхідною вимогою, яка диктується сучасними ринковими реаліями, адже їх використання може забезпечити стабільний розвиток, збільшення ринкової вартості підприємства, а також високу конкурентоспроможність. [25] Одним із головних завдань аналізу нематеріальних активів є визначення їх складу та джерел формування, адже для забезпечення довгострокової виробничої і ефективної діяльності готелю необхідно мати достатній рівень поточних активів для того, щоб бути спроможним покрити кредиторські зобов'язання і зберегти свою ліквідність та платоспроможність. [22]

Нематеріальні активи ПАТ «Готель «Дніпро» можна умовно розділити на дві підгрупи: ті, які визнаються в бухгалтерському обліку, та

ті, які не визнаються. Процес їх ідентифікації у бухгалтерському обліку відображений на рисунку 2.6.

Рис. 2.6. Алгоритм ідентифікації нематеріальних активів у обліку

Джерело: розроблено автором

У Примітках до річної фінансової звітності (Ф.5,Розділ І. Нематеріальні активи) наводиться інформація, яка пояснює облікову політику готелю щодо визнання та оцінки нематеріальних активів за кожною групою активів (рис. 2.7.). Вартість даних нематеріальних активів достовірно визначена, а їх використання доводить здатність генерувати майбутні прибутки готелю.

Рис. 2.7. Групи нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро», які відображені в бухгалтерському обліку готелю

Джерело: розроблено автором

Не визнаються нематеріальним активом, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені: [34]

- витрати на маркетингові дослідження;
- витрати на підготовку і перепідготовку кадрів;
- витрати на рекламу та просування готельних послуг на ринку;
- витрати на створення, реорганізацію та переміщення підприємства або його частини;
- витрати на підвищення ділової репутації підприємства, вартість

видань і витрати на створення торговельних марок (товарних знаків).

Придбані (створені) нематеріальні активи зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. У таблиці 2.5. розглянуто особливості формування в ПАТ «Готель «Дніпро» первісної вартості нематеріальних активів в обліку, враховуючи різні шляхи їх надходження.

Таблиця 2.5.

Способи формування первісної вартості нематеріальних активів
ПАТ «Готель «Дніпро»

№ з/п	Шляхи надходження нематеріальних активів	Первісна вартість включає
1	Окреме придбання	Вартість придбання (крім отриманих знижок, мито, непрямі податки, що не підлягають відшкодуванню, інші витрати пов'язані з його придбанням.
2	Обмін на подібний актив	Залишкову вартість переданого нематеріального активу.
3	Обмін на неподібний актив	Справедливу вартість переданого немонетарного активу, збільшену (зменшену) на суму грошових коштів, що була передана під час обміну.
4	Безоплатно отриманий	Справедливу вартість на дату отримання з урахуванням витрат, що формують первісну вартість придбаного нематеріального активу.
5	Внесений у зареєстрований капітал	Погоджену засновниками підприємства їх справедливу вартість з урахуванням витрат, що формують первісну вартість придбаного нематеріального активу.
6	Отриманий внаслідок об'єднання підприємств	Справедливу вартість
7	Створений власними силами	Прямі витрати на оплату праці, прямі матеріальні витрати, інші витрати, безпосередньо пов'язані зі створенням цього нематеріального активу.

Джерело: розроблено автором

Ефективність взаємодії основних складових нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» призводить до виникнення інноваційного та ринкових капіталів, які, в свою чергу, забезпечують готель економічними вигодами, різні форми виявлення яких розглянуто на рисунку 2.8.

Рис. 2.8. Економічні вигоди ПАТ «Готель «Дніпро» від утримання нематеріальних активів

Джерело: розроблено автором

Основним принципом ефективності використання нематеріальних активів є те, що вони повинні приносити дохід, а просте утримання на балансі даного активу веде тільки до витрат. [44] Для виявлення таких «баластних» нематеріальних активів необхідний повний аналіз бізнесу, і визначення його ринкової вартості, з метою продажу або передачі в орендне користування. [56] Шляхом продажу або передачі в оренду (франчайзинг) даних активів за ринковими цінами можна не тільки отримати додаткові надходження коштів, а й зменшити витрати. Для вирішення цих завдань потрібний постійний контроль над станом нематеріальних активів та їх ринковою вартістю.

У ході свого формування нематеріальні активи структурно можна розділити на три групи:

- невіддільні від юридичної особи (клієнтська база, наявність кваліфікованого персоналу, переваги місця розташування, репутація підприємства);
- невіддільні від фізичної особи (репутація робітників і власників компанії, професійні якості особистостей);
- віддільні від юридичної особи (торгові марки і знаки, ліцензії, патенти, права пов'язані із землекористуванням).

Чотиризірковий Готель «Дніпро» є зареєстрованою торговою маркою. Значних придбань або відчужень нематеріальних активів на Товаристві протягом 2013-2016 років не відбувалося. Дослідження та розробки Товариством не проводяться.

В обліковій політиці ПАТ «Готель «Дніпро» ліцензії терміном більше одного року обліковуються як нематеріальні активи, менше року – списуються на витрати при придбанні. У 2016 року ПАТ «Готель «Дніпро» отримав ліцензії (дозволи) на окремі види діяльності:

- роздрібна торгівля алкогольними напоями на стійці адміністратора;
- роздрібна торгівля алкогольними напоями в барі «Європейський»;
- роздрібна торгівля алкогольними напоями в ресторані «Дніпро»;
- роздрібна торгівля алкогольними напоями в ресторані «Панорама Клуб»;
- роздрібна торгівля алкогольними напоями в барі «Мюнхен».

У готелю є намір подовжувати ліцензії після закінчення терміну їх дії.

ПАТ «Готель «Дніпро» належить право постійного користування земельною ділянкою площею 0,2831 га, що знаходиться за адресою м. Київ, вул. Хрещатик, 1/2, про що виданий державний акт.

До складу нематеріальних активів входить авторське право та суміжні з ним права, які представлені комп'ютерними програмами готелю (рис.2.9.).

Інформаційні системи та комп'ютерні програми ПАТ «Готель «Дніпро», які входять до складу авторського права та суміжних прав

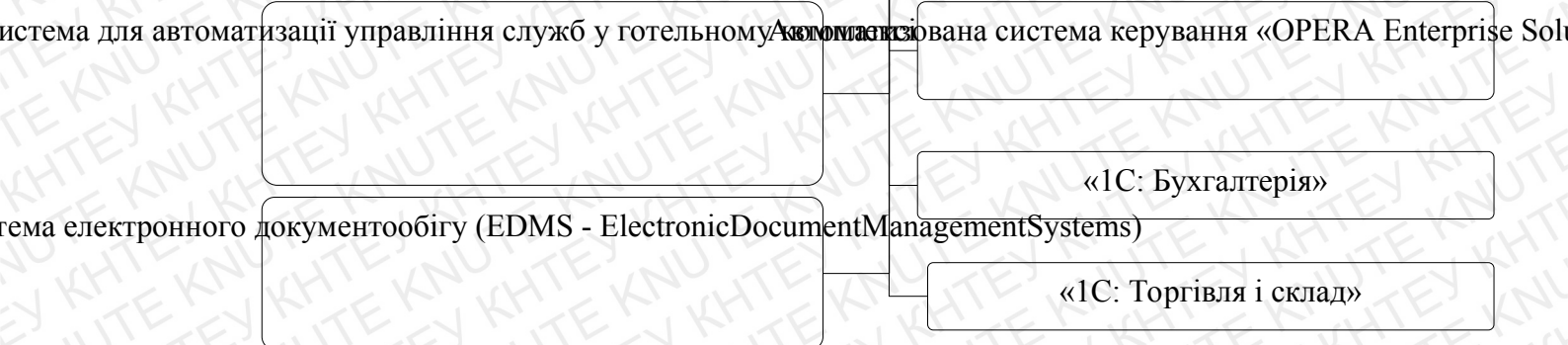

Рис. 2.9. Інформаційні системи та комп'ютерні програми

ПАТ «Готель «Дніпро», які входять до складу авторського права
Джерело: розроблено автором

Інформаційна система для автоматизації управління служб у готельному комплексі «Дніпро» будується в архітектурі «клієнт-сервер» - на сервері знаходиться база даних, у якій міститься вся поточна та архівна інформація готельного комплексу, необхідна для роботи його служб.

Автоматизована система керування «OPERA Enterprise Solution» складається з модулів автоматизації служби прийому й розміщення гостей (Property Management System), відділу продажів і маркетингу (Sales and Catering), керування якістю обслуговування (Quality Management System), оптимізації прибутку (Revenue Management), керування заходами (Activity Scheduler), централізованого бронювання (Reservation System), бронювання через Інтернет; централізовану інформаційну систему по клієнтах. [41]

Відділ бухгалтерії, у своїй роботі, використовує програмний продукт «1С: Бухгалтерія» - програма володіє можливостями підключення системи правової підтримки «ЛІГА:ЗАКОН», обміну даними з системами «клієнт-банк», обмін даними з іншими системами через файли .txt або .DBF, а також на основі сучасних засобів інтеграції: OLE, OLE Automation і DDE. Для ведення складського обліку в готелі використовується програма «1С: Торгівля і склад», яка призначена для обліку будь-яких видів торгівельних і складських операцій.

Система електронного документообігу (EDMS – Electronic Document Management Systems) забезпечує процес створення, керування, доступу і розповсюдження великих обсягів документів у комп'ютерних мережах, а також забезпечує контроль над потоками документів в готелі. [41]

В ПАТ «Готель «Дніпро» виділяють власні та залучені джерела фінансування нематеріальних активів. Мінімальна потреба Товариства в нематеріальних активах покривається за рахунок таких власних ресурсів:

- статутний фонд (внески членів засновників та іноземних учасників);
- відрахування від прибутку;

– цільове фінансування та цільові надходження(з бюджету, галузевих і міжгалузевих позабюджетних фондів);

– обмін на подібний актив або безоплатно отриманий.

Додаткова потреба в нематеріальних активах забезпечується за рахунок залучених джерел. Традиційними залученими джерелами оборотних коштів на підприємстві є короткострокові банківські кредити, комерційні кредити та кредиторська заборгованість.

У сучасних умовах господарювання відбувається істотне зростання ролі нематеріальних активів у функціонуванні підприємств і перетворення цих активів у суттєвий чинник, що впливає на ринкову вартість підприємства, його конкурентоспроможність на ринку, створення нової вартості у формі технологічних, продуктових та управлінських інновацій, сприяє їх сталому розвитку. Використовуючи в своїй роботі нематеріальні активи ПАТ «Готель «Дніпро» перетворює їх в матеріальні результати (зростання доходів або зниження витрат) через безпосередню підтримку відповідно обраної стратегії та політики підприємства (рис. 2.10.).

Рис. 2.10. Перетворення нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро»
в матеріальні результати

Джерело: розроблено автором

Таким чином, дослідивши нормативно-правове регулювання нематеріальних активів, можна зазначити, що в ряді чинних нормативних документів залишаються певні відмінності у визначенні терміну «нематеріальний актив», різне його тлумачення, передусім стосовно розподілу на групи нематеріальних активів. Визначено, що переважну частку нематеріальних активів становлять об'єкти права інтелектуальної власності, але оскільки бухгалтерський облік не може надати точної інформації про нематеріальні складові інтелектуального капіталу, то виникає значна різниця між бухгалтерською оцінкою вартості підприємства та ринковою вартістю. Ця різниця постійно збільшується за рахунок того, що в бухгалтерському обліку відповідно до діючих стандартів відображається лише незначна частина інтелектуального капіталу (як складової – об'єктів інтелектуальної власності) у вигляді нематеріальних активів. Внаслідок недостатньої вивченості багато з них не знаходять повноправного місця у звітності підприємств, у зв'язку із чим недооцінюється потенціал таких підприємств. Тому необхідно на законодавчому рівні визначити місце кожного об'єкта, його нішу в тій або іншій групі нематеріальних активів.

2.3. Аналіз ефективності використання нематеріальних активів готелю

Економічний аналіз ефективності використання нематеріальних активів, як одна з основних систем, яка забезпечує прийняття управлінських рішень, повинна мати відповідний методологічний інструментарій. Найефективнішим економічний аналіз використання нематеріальних активів буде лише у тому випадку, якщо він здійснюється на основі достовірних даних про всі нематеріальні об'єкти, що використовує у своїй діяльності підприємство. Важливим є відображення

нематеріальних активів у повному обсязі. А сьогодні з цим виникає чимало проблем. По-перше, недосконалість законодавчої бази щодо регулювання обліку нематеріальних активів призводить до того, що не всі об'єкти, які мають бути віднесені до нематеріальних, відображаються у їх складі. По-друге, проблематичним є оцінка нематеріальних активів. В силу того, що існують різні методи та способи визначення вартості даних об'єктів, не завжди вони обираються правильно. Вказані проблеми призводять до того, що балансова вартість підприємств значно відрізняється від реальної. В результаті виникають неточності отриманих даних при проведенні аналізу, що негативно впливає на різні аспекти використання нематеріальних активів, насамперед управлінські. Рішення, що приймаються на базі таких даних не дають очікуваного ефекту. [12]

Узагальнюючи вищевикладене, сутнісна характеристика ефективності використання нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» як економічної категорії наведено на рис.2.11.

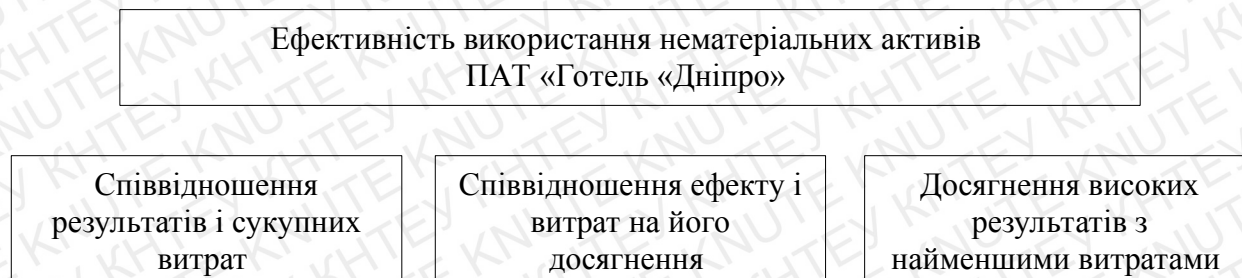

Рис. 2.11. Сутнісна характеристика ефективності використання нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» як економічної категорії

Джерело: розроблено автором

Оптимальною структурою потенціалу нематеріальних активів готелю слід вважати таке співвідношення його складових частин, при якому діяльність підприємства характеризується максимально високими результатами свого використання при даному рівні розвитку економіки та рівні конкурентоспроможності галузі.

З метою оптимізації складу потенціалу нематеріальних активів готелю доцільно врахувати стан його зовнішнього і внутрішнього

середовища для комплексного аналізу перспектив розвитку, розробки стратегічних управлінських рішень. Діагностика впливу зовнішнього і внутрішнього середовища на стійкість розвитку готелю є одним із головних завдань його менеджменту. Для узагальненої оцінки ринкового становища ПАТ «Готель «Дніпро» використаємо метод SWOT - аналізу, що є кінцевим етапом аналізу зовнішнього і внутрішнього середовищ (табл.2.6.).

Таблиця 2.6.

SWOT – аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища
ПАТ «Готель «Дніпро»

	Сильні сторони	Слабкі сторони
Внутрішнє середовище готелю	<ul style="list-style-type: none"> - привабливе розташування; - наявність додаткових послуг; - оптимальне співвідношення ціни і якості послуг, що надаються; - готель обладнаний для бізнес-семінарів та конференцій; - привабливі заклади ресторанного господарства, можливість проведення банкетів; - гнучка система знижок та індивідуальний підхід до гостя; - гнучка схема оплати послуг (за допомогою електронних карток або готівкою); - партнерські програми лояльності; - кваліфікований персонал; - наявний власний сайт готелю. 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність досвіду маркетингових досліджень; та недоліки в рекламній політиці; - нестабільні обсяги реалізації; - не сформована база постійних клієнтів, які відвідують готель протягом п'яти та більше років; - недостатня фінансова стійкість підприємства; - плінність кадрів; - відсутність достатніх ресурсів для реконструкції номерного фонду та придбання сучасних основних засобів для кухні ресторану; - потреба в реконструкції та оптимізації системи тепlopостачання, водопостачання, енергозабезпечення та кондиціонування, реставраційно-ремонтних роботах фасаду будинку та балконів фасадної частини; - великий розмір ставки земельного податку.
Зовнішнє середовище готелю	<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> - найм кваліфікованого маркетолога для збільшення попиту на готельні послуги; - проведення внутрішніх і зовнішніх ремонтних робіт; - залучення інвесторів; - заміна застарілого обладнання; - скорочення часу на обслуговування; - орієнтування на більш широкий сегмент споживачів; - розширення додаткових послуг; - підвищення конкурентоспроможності серед існуючих готелів. 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток конкурентного середовища; - економічна криза, нестабільність; - зростання податків; - зміна курсів валют; - зростання цін на комунальні послуги; - зниження конкурентоспроможності; - нестача коштів на ведення успішної фінансово-господарської діяльності після сплати обов'язкових податків та зборів.

--	--

Джерело: складено автором

Дослідивши ринок послуг та конкурентний статус ПАТ «Готель «Дніпро» можна зробити наступні висновки:

1) Готель один із найкращих закладів розміщення у досліджуваному регіоні, який надає широкий спектр головних та додаткових послуг.

2) Серед своїх головних конкурентів готель займає лідируючу позицію, випереджаючи конкурентів за середнім рівнем завантаженості, популярністю серед населення, рівнем професіоналізму персоналу, якістю основних послуг, асортиментом додаткових послуг.

3) Серед сильних сторін готелю слід відзначити привабливе розташування, широкий асортимент додаткових послуг, оптимальне співвідношення ціни і якості послуг що надаються, наявність гнучкої системи знижок та індивідуальний підхід до гостя.

4) Для покращення свого становища, підвищення середньорічного рівня завантаженості та підсилення слабких сторін варто звернути увагу на такі позиції як робота з персоналом, залучення інвестицій, маркетингова політика, впровадження спеціальних тренінгів для удосконалення кваліфікації персоналу, збільшення додаткових послуг та оновлення матеріально-технічної складової номерного фонду (обладнання номерів сучасними основними засобами).

Враховуючи вищесказане, основними етапами аналізу ефективності використання нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» є наступні:

- 1) частка нематеріальних активів у майні підприємства;
- 2) обсяг та динаміка нематеріальних активів;
- 3) структура нематеріальних активів наявних на підприємстві;
- 4) ефективність нематеріальних активів;
- 5) вплив факторів на ефективність використання активів;
- 6) резерви збільшення обсягів виробництва за рахунок використання нематеріальних об'єктів.

Отже, на першому етапі проведення економічного аналізу нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» необхідно здійснити аналіз змін їх частки у загальній вартості майна готелю (табл. 2.7.).

Таблиця 2.7.

Аналіз зміни частки нематеріальних активів у майні
ПАТ «Готель «Дніпро» за 2015-2017 р., тис. грн.

Показник	Роки			Відхилення 2017 року від:			
	2015	2016	2017	абсолютне, (+,-)		відносне, (%)	
				2015	2016	2015	2016
Усього майна підприємства, тис.грн.	248882	247530	247711	-1171	+181	0,47	0,07
У т.ч. нематеріальні активи, тис.грн.	148535	148535	148535	0	0	100	100
Частка нематеріальних активів у майні підприємства	59,7	60,0	60,0	0,3	0	0,50	100

Джерело: розраховано автором за даними річної фінансової звітності підприємства

Як видно з таблиці 2.7., частка нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» у загальній структурі майна готелю залишається майже незмінною. Цей показник змінився у 2017 року, в порівнянні з 2015 роком, лише на 5 % за рахунок зменшення у 2017 році вартості загального майна на 1 171 тис. грн., або 5 %. Необгрунтованого збільшення частки нематеріальних активів у майні готелю не спостерігається. В період 2016-2017 років частка нематеріальних активів у майні залишається незмінною. За рахунок цього структура балансу не погіршується, показники ліквідності не знижуються, а оборот основних засобів та власного капіталу готелю не сповільнюється.

Наступним етапом є аналіз обсягу та динаміки нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро». Даний етап, як і попередній проводиться на основі даних бухгалтерського обліку та передбачає аналіз зміни в обсязі та динаміці нематеріальних активів усього і за кожним видом. Найбільше ПАТ «Готель «Дніпро» у своїй діяльності використовує права користування природними ресурсами, менше всього – авторське право та суміжні з ним права. Загальний обсяг нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро»

напротязі 2015-2017 рр. залишається незмінним. Даний факт говорить про раціональне використання готелем даним видом ресурсу. В той же час така стабільність, у загальній вартості нематеріальних активів, у майбутньому може призвести до зменшення економічної вигоди від їх використання, втрати ліквідності і платоспроможності, адже склад нематеріальних активів не оновлюється.

Третім етапом економічного аналізу використання нематеріальних активів є аналіз структури нематеріальних об'єктів, наявних у готелі. Нематеріальні активи неоднорідні за своїм складом, характером використання чи експлуатації у процесі виробництва за рівнем впливу на фінансовий стан і результати господарської діяльності. Тому потрібен диференційований підхід до їх оцінювання. З цією метою проводять класифікацію і групування нематеріальних активів за різними причинами. Аналіз структури нематеріальних активів здійснюється за видами, джерелами надходжень, термінами корисного використання, ступенем правової захищеності, рівнем ліквідності та ризику вкладень капіталу в нематеріальні активи, напрями вибуття.

Класифікація нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» представлення на рисунку 2.12.

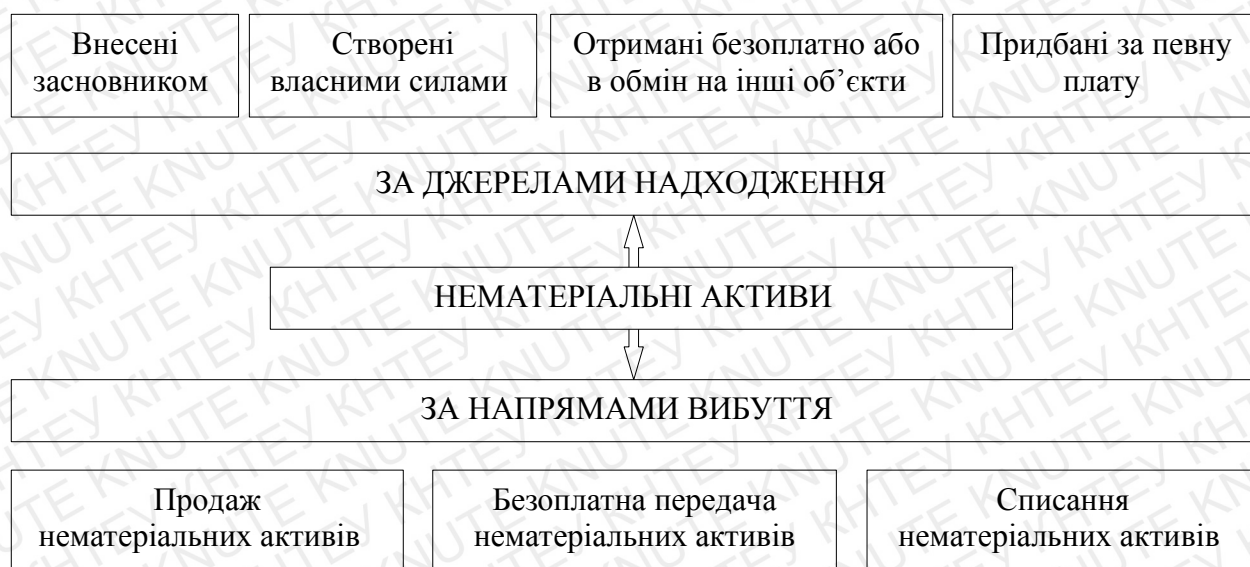

Рис. 2.12. Класифікація нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро»

Джерело: розроблено автором

Аналіз змін структури нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» за видами у 2015-2017 рр. розглянемо за допомогою таблиці 2.8.

Таблиця 2.8.

Аналіз змін структури нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» за 2015-2017 р., тис. грн.

Стаття	Роки			Відхилення 2017 року від:			
	2015	2016	2017	абсолютне, (+,-)		відносне, (%)	
				2015	2016	2015	2016
Права користування природними ресурсами	147329	147329	147329	0	0	100	100
накопичена амортизація	-	-	-	-	-	-	-
Авторське право та суміжні з ним права	340	340	340	0	0	100	100
накопичена амортизація	315	322	329	14	7	44,4	2,17
Інші нематеріальні активи	866	866	866	0	0	100	100
накопичена амортизація	541	605	667	126	62	23,29	10,25

Джерело: розраховано автором за даними річної фінансової звітності підприємства

Аналізуючи дані таблиці 2.8. видно, що динаміка до зміни кількості нематеріальних активів на ПАТ «Готель «Дніпро» відсутня. Станом на 31.12.2017 р. загальна первісна вартість нематеріальних активів Товариства визначена у сумі 148 535 тис. грн. Їх первісна вартість не змінювалась протягом 2015 – 2017 років. Активи представлені:

- правом користування земельною ділянкою - 147 329 тис. грн. (право постійного користування земельною ділянкою площею 0,2831 га, що знаходиться за адресою м. Київ, [INUL] р-н Хрещатик, ½, про що виданий державний акт серія ЯЯ №382554 від 05.12.2007 р. на підставі рішення Київської міської ради від 25.05.2007 р. №112/1949 «Про надання земельної ділянки ПАТ «Готель «Дніпро» для експлуатації та обслуговування готелю на [INUL] рн.. Хрещатик, ½ у Печерському районі», кадастровий №8000000000:82:012:0015. Вартість права користування земельною ділянкою визначена на підставі Звіту про експертну грошову оцінку земельної ділянки станом на 31.03.2008 р., наданого ТОВ «Інвесткон» (ліцензія Держкомзем від 17.05.05. р. №АБ 107791);

- авторськими та суміжними з ними правами – 340 тис. грн. (права на користування комп'ютерними програмами);
- іншими нематеріальними активами – 866 тис. грн.

За результатами інвентаризації, проведеної станом за 31.12.2017 р. нематеріальні активи, які б не використовувались Товариством у господарській діяльності, не виявлено.

В структурі нематеріальних активів найбільшу питому вагу займає право користування природними ресурсами, його частка в загальній структурі нематеріальних активів на кінець досліджуваного періоду становила 99,1 %. Інші нематеріальні активи займають 0,6 % від загальної структури, а авторське право та суміжні з ним права лише 0,3%.

Ефект від використання нематеріального активу виражається в загальних результатах господарської діяльності готелю – у зниженні витрат на виробництво, збільшенні обсягів збуту продукції, збільшенні прибутку, підвищенні платоспроможності і стійкості фінансового стану. Тому необхідно нарощувати темпи зростання віддачі капіталу, а це можливо в тому випадку, якщо динаміка темпів зростання виручки від реалізації продукції буде випереджати темпи зростання нематеріального активу.

Нематеріальні активи купуються з метою отримання економічного ефекту від їх використання в процесі надання послуг. Ефективність цих вкладень необхідно розглядати з точки зору підвищення прибутковості виробництва – за рівнем додаткового доходу на гривню вкладеного в нематеріальний актив капіталу (рентабельність нематеріального активу).

[18]

Рентабельність нематеріального активу оцінюється за загальноприйнятою формулою 2.1.:

$$RHA = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Середня за період вартість нематеріальних активів}} \quad (2.1.)$$

де RHA – рентабельність нематеріального активу.

Величина цього показника залежить від рентабельності продажів і фондівіддачі нематеріального активу за період.

За допомогою методів факторного моделювання можна перетворити вихідну модель прибутковості нематеріального активу (формула 2.2.):

$$RHA = \frac{\frac{\text{Прибуток}}{\text{Обсяг продажу (виручка від реалізації продукції, робіт, послуг)}}}{\frac{\text{Обсяг продажу}}{\text{Середня вартість нематеріального активу}}} \quad (2.2.)$$

Таким чином, прибутковість нематеріального активу може бути збільшена за рахунок підвищення рентабельності продажів і збільшення їх фондівіддачі (табл.2.9.).

Таблиця 2.9.

Розрахунок впливу факторів на зміни прибутковості нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» за 2015-2017 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2017 року від:			
	2015	2016	2017	абсолютне, (+,-)		відносне, (%)	
				2015	2016	2015	2016
1. Прибуток від реалізації, тис. грн.	381	-635	116	-265	+751	228,5	118,3
2. Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	31446	42412	52837	+21391	+10425	68,02	24,58
3. Середня вартість нематеріального активу, тис. грн.	1485,35	1485,35	1485,35	0	0	100,0	100,0
4. Рентабельність продажів, % (1:2)	0,01	-0,02	0,002	-0,008	+0,022	20,0	10,0
5. Фондовіддача нематеріального активу (2:3)	21,17	28,55	35,57	+14,4	+7,02	68,02	24,59
6. Доходність нематеріальних активів (1:3)	0,26	-0,43	0,08	-0,18	0,51	225	-0,19

Джерело: розраховано автором за даними річної фінансової звітності підприємства

Проведений аналіз доводить, що ефективність використання нематеріального активу покращилась, але цей показник все ще залишається низьким. Доходність нематеріального активу підвищилась з - 0,43, у 2016

році, до + 0,08, у 2017 році, зміни склали + 0,51, або 81,4%. Але порівнюючи дохідність нематеріальних активів у 2017 році, по відношенню до 2015 року, можна зробити висновок, що цей показник знизився на 69,2%. Зміни рентабельності продажу виявилися незначні + 0,022 у 2016 році, в порівнянні з 2017 роком, а тенденція до зменшення рентабельності на - 0,008, в порівнянні з 2015 роком, зберігається. Фондовіддача нематеріального активу у 2017 році, в порівнянні з 2016 роком, збільшилась на 7,02, або 25 %. Але в порівнянні з 2015 роком, рівень збільшення фондовіддачі нематеріальних активів є значно вищим – 14,4, або 68%.

Враховуючи вищенаведене, слід зазначити, що ефективність використання нематеріального активу зростає за умови більш високих темпів зростання прибутку і виручки над темпами зростання нематеріального активу. Під час аналізу ефективності використання нематеріальних активів важливим є визначення впливу окремих факторів на показники використання даного виду активів. Тобто необхідним є проведення факторного аналізу. Він дозволяє визначити, в залежності від якого фактору збільшуються чи зменшуються ті чи інші показники наявності нематеріальних ресурсів. Це в свою чергу дасть змогу оперативніше прийняти рішення з приводу використання даного виду активів. [18]

Підвищення рівня відкритості ринку готельних продуктів і загострення конкуренції серед готелів ставлять перед ними завдання постійно підвищувати якість готельних продуктів і їхньої привабливості для клієнтів. Фактор мінливого споживання й споживача, його рівень досвідченості висувають питання про підвищення якості на передній план. Інтегрованим підходом в управлінні організаціями сфери послуг є TQM (Total Quality Management) – загальний (тотальний) менеджмент якості, що повністю охоплює організацію, заснований на участі всіх членів організації та націлений на довгостроковий успіх за рахунок забезпечення вигоди усіх

зацікавлених в діяльності організації сторін. TQM впливає на всі технічні та нетехнічні види діяльності. [23] Для успішного використання принципів TQM організації необхідно мати відповідні філософію та культуру.

Виходячи з визначення сутності TQM, його основних положень та принципів вважаємо за доцільне розглянути його основні елементи (рис. 2.13.).

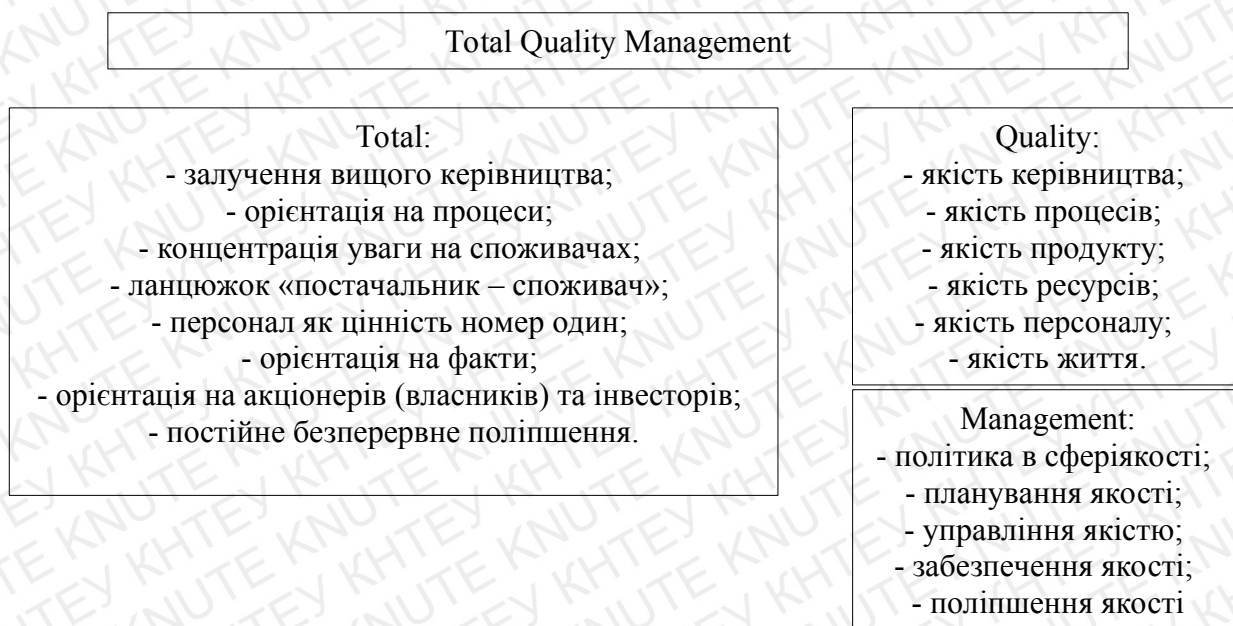

Рис. 2.13. Основні елементи TQM

Джерело: розроблено автором

Отже, управління, засноване на якості, дає змогу забезпечити високу якість в масштабах всієї організації: якість підприємства, якість бізнес-процесів, якість виробництва, якість продукту (товару/послуги) (рис. 2.14.)

Рис. 2.14. Про якісний підхід в управлінні організацією

Джерело: розроблено автором

Перед введенням в дію програми TQM керівництву ПАТ «Готель «Дніпро» необхідно провести ретельний аналіз свого готелю, вивчити досвід інших відомих готелів, визнаних лідерів по якості, проаналізувати

отриману інформацію, виявити необхідність організації зворотного зв'язку зі службовцями. Для цього необхідно застосувати наступні дії:

- проведення детального аналізу функціональних обов'язків, на основі якого визначити профіль робіт і здійснити набір персоналу;
- орієнтація співробітників на правильне виконання робіт;
- накопичення навичок, необхідних для успішної діяльності;
- внесення правил відповідної поведінки на робочих місцях.

Наступний крок вищого керівництва ПАТ «Готель «Дніпро» повинен складатися з проголошення «Золотих стандартів», що відображають:

- справжню турботу і створення комфорту для гостей;
- створення невимушеної і комфортної атмосфери;
- навчання телефонному етикету та впровадження правил на практиці;
- супровід гостей по готелю.

Для впровадження розроблених стандартів в кожному готельному комплексі необхідно створити групи якості, які, слідуючи єдиній корпоративній програмі, визначили мету і розробили план дій для їх досягнення.

У кожній групі якості були визначені три підгрупи:

- 1) Перша підгрупа - рішення проблем;
- 2) Друга підгрупа - стратегічне планування;
- 3) Третя підгрупа - впровадження стандартів.

Головною ідеєю впровадження даної системи якості є розробка та впровадження механізму делегування повноважень персоналу. Фактичні службовці наділялися відповідальністю за вирішення проблем гостей, вони повинні вирішувати проблеми негайно (у межах своїх повноважень), а не тоді, коли про це дізнається керівник. Безумовно, що така система передбачає певний ризик для управлінської ланки, але одночасно вона змушує керівництво здійснювати пошук та підготовку кваліфікованих кадрів, а також прищеплювати співробітникам навички роботи з

корпоративних стандартів.

Результати проведених заходів дасть змогу скоротити оперативні витрати та плинність кадрів, отримати нагороди за якість і найважливіше - високу оцінку з боку самих гостей.

Основними елементами програми TQM, які можна впровадити в діяльність ПАТ «Готель «Дніпро», полягають у наступному:

- відповідальність і причетність вищої управлінської ланки;
- наймання кваліфікованого персоналу;
- розробка корпоративних «Золотих стандартів»;
- створення ефективної команди службовців;
- делегування повноважень персоналу;
- система докладних звітів;
- формування партнерських відносин з постачальниками.

Для більшості великих готельних корпорацій удосконалення якості обслуговування є важливим чинником їх об'єднаної стратегії, прийом, розробка та впровадження програм якості в практику роботи готелів є живим і творчим процесом. [27] У зв'язку з цим ПАТ «Готель «Дніпро» повинен вибрати програму «Six Sigma», що є концепцією управління, яка досягає такої якості операцій, яка передбачає не більше трьох помилок на мільйон угод.

«Six Sigma» («Шість Сигм») - це потужний інструмент управління політикою економічного прориву, який дозволяє збільшити ринкову частку готелю, скоротити виробничі витрати і удосконалити структуру доходу готелю. На практиці «Шість Сигм» - це діловий процес, що дозволяє збільшити прибутковість готелю за рахунок гнучкості діяльності, вдосконалення якості й усунення дефектів і помилок.

Традиційні програми якості зосереджені на виявленні та усуненні дефектів, тоді як «Шість Сигм» дозволяє побудувати виробничий процес таким чином, щоб дефект або помилка були можливі тільки один раз.

Більшість готелів сьогодні знаходяться на рівні «34 сигм», де вартісна

значимість дефектів і помилок становить 20-30% доходу. При досягненні рівня «6 сигм» на мільйон можливостей припадає 34 дефекти або помилки, що становить 1% обсягу продажів.

Застосування на практиці програми якості різноманітні, кожна з них має свої переваги і недоліки, проте фахівці відзначають, що готелі, які найближчим часом не перейдуть до розробки власних програм якості, через 79 років будуть змушені покинути готельний бізнес. [24; 26]

Побудова ефективної системи управління якістю на базі різних програм, включаючи «Шість Сигм» або TQM, перш за все необхідно для знаходження кількісного вимірника якості обслуговування як ступеня сприйняття його відповідності очікувань споживача. Ефективна система якості дозволяє:

- по-перше, прогнозувати і оцінювати фактично досягнутий рівень якості;
- по-друге, структурувати маркетингову діяльність фірми;
- по-третє, проектувати процеси обслуговування, враховуючи його головну мету - досягнення максимальної споживчої задоволеності клієнтів готелю.

Основною проблемою для кожного готелю є стабільність клієнтури гостей, втрата клієнтів вкрай негативно позначається не тільки на доходи готелю, але і на його іміджі. Дані досліджень, опублікованих в «US news» та «World Report», свідчать про те, що основну масу клієнтів готелі втрачають через недостатню якість, зокрема, через погане обслуговування готелі втрачають в п'ять разів більше клієнтів, ніж через неякісний продукт.

Впровадження, використання та реалізація управління на основі якості, дозволяє:

- задовольнити потреби (сподівання) споживачів;
- виявити нові можливості в бізнесі;
- обслуговувати (виявити) нові споживчі сегменти;
- запроваджувати інноваційні розробки;

- вийти на нові (глобальні) ринки;
- задовольнити очікування (потреби) суспільства та місцевої громади;
- реагувати (враховувати) дії конкурентів тощо.

Тобто принципи управління на основі якості мають бути вбудовані в загальну філософію бізнесу організації. Використовуючи різні підходи управління, організація має можливість їх об'єднати один з одним під єдиною концепцією загальної якості. Фокусування на якість – це характерна риса організацій, що працюють (або намагаються працювати) на основі TQM. Саме тому наразі загальна якість є всеохоплюючою філософією бізнесу та ключем до виживання для будь-якої організації.

Отже, правильна організація та проведення економічного аналізу використання нематеріальних активів допоможе отримати очікувані позитивні показники їх використання та оптимізувати витрати для розширення обсягу виробництва продукції. В результаті проведеного аналізу визначено можливі шляхи підвищення ефективності використання нематеріальних активів, зокрема:

- дотримання підприємством власної стратегії технічного, організаційного та економічного розвитку;
- переорієнтація на максимальне технічне переозброєння й реконструкцію;
- систематичне оновлення технологічної бази взаємопов'язаних виробничих ланок підприємства та багато інших шляхів та способів, які дадуть змогу покращити стан підприємства, а також основні показники ефективності використання нематеріальних активів.

Висновки до розділу 2:

Таким чином, підсумовуючи викладене у розділі 2, можна зробити такі висновки.

1. Проаналізувавши розрахунки основних фінансово-економічних

показників, ПАТ «Готель «Дніпро» повинен впроваджувати відповідні заходи для їх поліпшення: збільшення обсягу реалізації готельних послуг за рахунок підвищення комфортності номерів, обладнання їх більш сучасною побутовою технікою; зниження собівартості всіх видів готельних послуг при збереженні їх високої якості за рахунок підвищення ефективності використання всіх видів ресурсів і технічного вдосконалення всієї експлуатаційної діяльності; збільшення доходів від позареалізаційних операцій за рахунок вкладень вільних коштів; проведення активної маркетингової політики. Такі заходи дозволять створити основу для нормальної роботи підприємств готелю і значно сприяють збільшенню прибутку.

2. Дослідивши нормативно-правове регулювання нематеріальних активів, можна зазначити, що в ряді чинних нормативних документів залишаються певні відмінності у визначенні терміну «нематеріальний актив», різне його тлумачення, передусім стосовно розподілу на групи нематеріальних активів. Визначено, що переважну частку нематеріальних активів становлять об'єкти права інтелектуальної власності, але оскільки бухгалтерський облік не може надати точної інформації про нематеріальні складові інтелектуального капіталу, то виникає значна різниця між бухгалтерською оцінкою вартості підприємства та ринковою вартістю. Ця різниця постійно збільшується за рахунок того, що в бухгалтерському обліку відповідно до діючих стандартів відображається лише незначна частина інтелектуального капіталу (як складової – об'єктів інтелектуальної власності) у вигляді нематеріальних активів. Внаслідок недостатньої вивченості багато з них не знаходять повноправного місця у звітності підприємств, у зв'язку із чим недооцінюється потенціал таких підприємств. Тому необхідно на законодавчому рівні визначити місце кожного об'єкта, його нішу в тій або іншій групі нематеріальних активів.

3. Враховуючи вищенаведене, слід зазначити, що ефективність використання нематеріального активу зростає за умови більш високих

темрів зростання прибутку і виручки над темпами зростання нематеріального активу. З метою оптимізації складу потенціалу нематеріальних активів готелю доцільно врахувати стан його зовнішнього і внутрішнього середовища для комплексного аналізу перспектив розвитку та розробки стратегічних управлінських рішень. Для узагальненої оцінки ринкового становища було використано метод SWOT-аналізу. Під час аналізу ефективності використання нематеріальних активів важливим є визначення впливу окремих факторів на показники використання даного виду активів. Тобто необхідним є проведення факторного аналізу. Він дозволяє визначити, в залежності від якого фактору збільшуються чи зменшуються ті чи інші показники наявності нематеріальних ресурсів. Це в свою чергу дасть змогу оперативніше прийняти рішення з приводу використання даного виду активів.

Підвищення рівня відкритості ринку готельних продуктів і загострення конкуренції серед готелів ставлять перед ними завдання постійно підвищувати якість готельних продуктів і їхньої привабливості для клієнтів. Інтегрованим підходом в управлінні організаціями сфери послуг є TQM (Total Quality Management) – загальний (тотальний) менеджмент якості. Як вже зазначалося, впровадження, використання та реалізація управління на основі якості, дозволяє задовольнити потреби (сподівання) споживачів, виявити нові можливості в бізнесі, обслуговувати (виявити) нові споживчі сегменти, запроваджувати інноваційні розробки, вийти на нові (глобальні) ринки, задовольнити очікування (потреби) суспільства та місцевої громади, реагувати (враховувати) дії конкурентів. Тобто принципи управління на основі якості мають бути вбудовані в загальну філософію бізнесу організації.

Отже, правильна організація та проведення економічного аналізу використання нематеріальних активів допоможе отримати очікувані позитивні показники їх використання та оптимізувати витрати для розширення обсягу виробництва продукції. В результаті проведеного

аналізу визначено можливі шляхи підвищення ефективності використання нематеріальних активів, зокрема:

- дотримання підприємством власної стратегії технічно, організаційного та економічного розвитку;
- переорієнтація на максимальне технічне переозброєння й реконструкцію;
- систематичне оновлення технологічної бази взаємопов'язаних виробничих ланок підприємства та багато інших шляхів та способів, які дадуть змогу покращити стан підприємства, а також основні показники ефективності використання нематеріальних активів.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ ГОТЕЛЮ «ДНІПРО», М. КИЇВ

3.1. Шляхи оптимізації складу нематеріальних активів готелю

Формування та ефективне використання нематеріальних активів у готельно-туристичному секторі України є важливим ресурсом створення доданої вартості і розвитку інноваційних процесів в економіці. Оформлення та постановка на баланс підприємств готельного бізнесу інтелектуальної власності та технологій, в якості нематеріальних активів, сприятиме підвищенню капіталізації готелю, що позитивно вплине на його інвестиційну привабливість на міжнародному ринку, допоможе змінити структуру виробничого капіталу, підвищити якість наданих послуг і збільшити їх конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках. [13]

З позицій оптимізації структури та складу нематеріальних активів готелю важливим слід вважати створення його стратегічної бази, де основними завданнями є: [43]

- 1) створення ресурсної бази шляхом: формування інтелектуальних ресурсів (підготовка та підвищення кваліфікації персоналу); інформаційних ресурсів (опрацювання стандартних форм для збору та збереження інформації; опанування сучасних технологій обробки інформації, організація моніторингу середовища підприємства); матеріальних ресурсів; створення системи сучасних засобів комунікацій між структурними підрозділами підприємства, партнерами, постачальниками, споживачами;

- 2) створення організаційно-правової основи впровадження системи

стратегічного управління на підприємстві через розмежування основних функцій управління між рівнями управління на підприємстві; визначення основних функцій та структурної схеми (чисельний склад, місце та роль в організаційній структурі підприємства) відділу перспективного розвитку.

Цілями оптимізації складу потенціалу нематеріальних активів готелю є:

- 1) диверсифікацію виробництва (визначення сфери діяльності);
- 2) поліпшення загальних показників діяльності готелю, на підставі аналізу яких приймаються управлінські рішення щодо зміцнення конкурентних позицій, розширення інвестиційної діяльності, підтримання поточної ділової активності на ринку;
- 3) пошук шляхів отримання синергетичного ефекту та перетворення його у конкурентну перевагу;
- 4) створення інвестиційних пріоритетів і переливання ресурсів готелю у найбільш перспективні напрями діяльності.

Основні цілі і завдання визначення резервів розвитку потенціалу нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» наведені на рис.3.1.

Діагностика стану нематеріальних активів готелю

ЦІЛІ:

- встановлення кількісних та якісних характеристик продукції підприємства
- визначення проблемних напрямків розвитку підприємства;
- визначення ефективності природоохоронних заходів;
- перевірка відповідності продукції і процесів державним стандартам, вимогам, нормам;
- підвищення ефективності фінансових витрат підприємства на розвиток бренду;
- підвищення ефективності PR-кампаній;
- підвищення якості продукції;
- удосконалення системи менеджменту підприємства

ЗАВДАННЯ:

- визначення стану управління нематеріальними активами;
- визначення основних напрямків розвитку потенціалу;
- визначення стану фінансових і управлінських систем підприємства;
- визначення чинників, що мали вплив на отримані результати;
- вибір заходів, проведення яких буде сприяти покращенню стану управління потенціалом

Рис. 3.1. Цілі та завдання діагностики стану нематеріальних активів і потенціалу ПАТ «Готель «Дніпро»

Джерело: розроблено автором

Пріоритетним напрямком оптимізації складу та ефективного використання нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» є зміна розміру ставки земельного податку, який сплачується товариством. ПАТ «Готель «Дніпро» є акціонерним господарським товариством з одним акціонером – державою Україна в особі Державного управління справами, що здійснює свою діяльність з метою одержання прибутку й використання його в інтересах акціонера. ПАТ «Готель «Дніпро» є підприємством державної форми власності. Основний дохід Товариства – надання готельних та ресторанних послуг.

Разом з тим, в силу нещодавніх революційних подій у державі товариство втратило можливість надання послуг в повному об'ємі як через зменшення відвідування готелю гостями, так і через несанкціоноване проживання на двох поверхах готелю осіб, які позиціонували себе як представники «Правого сектору» та «Самооборони», внаслідок чого

номерний фонд п'ятого та шостого поверхів готелю повністю непридатний для використання за цільовим призначенням й потребує капітального ремонту. Як наслідок, рівень доходів товариства значно знизився, й нажаль, протягом 2015-2017 року ситуація не набула тенденцій до покращення.

ПАТ «Готель «Дніпро» у своїй діяльності повністю дотримується вимог чинного законодавства України. Протягом вказаних років Товариство вживало всіх необхідних та можливих заходів щодо недопущення порушень законодавства та здійснювало виплату всіх необхідних податків та зборів. ПАТ «Готель «Дніпро», згідно з державним актом на право постійного користування земельною ділянкою від 05.12.2007 року серії ЯЯ № 23382554, виданого Головним управлінням земельних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради на підставі рішення Київської міської ради від 25.05.2007 року № 112/1949, є постійним користувачем земельної ділянки площею 0,2831 га.

Нормативно грошова оцінка земельної ділянки, згідно довідки про розмір нормативної грошової оцінки земельної ділянки (кадастровий номер 8000000000:82:012:0015) від 24.07.2015 року № 10-06795/2015, виданої КП «Київський міський центр земельного кадастру та приватизації землі», становить 44 600 977,29 грн.

Враховуючи викладене, приймаючи до уваги те, що перелік суб'єктів, які можуть набувати право постійного користування земельними ділянками, визначений ч. 2 ст. 92 Земельного кодексу України, є вичерпним, ПАТ «Готель «Дніпро» набуло права користування земельною ділянкою як підприємство, що належить до державної власності.

Земельний податок є однією із форм плати за землю (п.п. 14.1.147 ПКУ). В свою чергу, плата за землю – це одна із складових податку на майно (п.п. 265.1.3 ПКУ). Земельний податок є місцевим (п.п. 10.1.1 ПКУ).

Хоча п.п. 269.1.2 ПКУ говорить про всіх землекористувачів (п.п. 14.1.73 ПКУ), проте, аналіз п.п. 14.1.72 ПКУ дає підстави для висновку про те, що сплачують земельний податок саме постійні землекористувачі.

Тимчасові землекористувачі сплачують «земельну» орендну плату. ПАТ «Готель «Дніпро» є платником земельного податку.

Відповідно п. 5.1 Положення про оплату за землю в м. Києві, затвердженого рішенням Київської міської Ради 111 сесії V111 скликання від 28.01.2015 року № 58/923, додаток № 3, ставка податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено та які перебувають у власності фізичних та юридичних осіб та у постійному користуванні юридичних осіб державної та комунальної форми власності, коло яких визначено статтею 92 Земельного кодексу України, встановлюються в розмірі 1 відсотка від їх нормативної грошової оцінки, за винятком земельних ділянок, зазначених у пунктах 5.3-5.6 цього Положення. ПАТ «Готель «Дніпро» є платником земельного податку та провадить сплату останнього у розмірі 1 відсотка від нормативної грошової оцінки земельної ділянки.

Разом з тим, однозначної позиції у органів Державної фіскальної служби з даного приводу немає, й останні, в свою чергу, вживають всіх заходів, спрямованих на визначення позиції ПАТ «Готель «Дніпро» з приводу визначення розміру ставки податку на земельні ділянки в розмірі 1% як помилкової, посилаючись на відсутність чіткого нормативно-правового врегулювання даного питання.

У загальній структурі нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» право на користування земельною ділянкою займає найбільшу частку. За не вирішення, на нормативно-правовому рівні, питання щодо зміни ставки земельного податку та обов'язкових платежів, Товариство не зможе провадити успішну фінансово-господарську діяльність, адже після сплати усіх податків та обов'язкових платежів, на здійснення безпосередньо господарської діяльності Товариству як готелю залишається сума, що не перевищує 800 тис. грн., що в умовах сьогодення є вкрай малою. Це в свою чергу призведе до зниження рівня економічної безпеки готелю.

Задля успішного розвитку готелю необхідно оптимізувати склад усіх

своїх активів і виявити найбільш рентабельні і конкурентоспроможні, тобто ті, які будуть приносити економічні вигоди і створювати позитивну ділову репутацію на внутрішньому і зовнішньому ринках готельних послуг. [33] Але задля виявлення шляхів оптимізації складу нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро», необхідно провести вартісну оцінку даних активів.

Для ефективного використання нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» обов'язково ставить на баланс усю масу нематеріальних активів. Це завдання ускладнюється вибором методики оцінки ідентифікованих та не ідентифікованих нематеріальних активів. За своєю природою нематеріальні активи – це особливий вид активів, для оцінки яких неможливо використовувати універсальну методику оцінки. Це пов'язано, насамперед, із тим, що ці активи неоднорідні за своїм складом, характером використання і експлуатації в процесі виробництва і мають різний ступінь впливу на фінансовий стан та результати господарської діяльності підприємства.

При комплексному підході до оцінки нематеріальних активів та розробці єдиної системи управління нематеріальними активами в структурі готелю необхідно дотримуватися таких умов: [36]

- оцінка повинна ґрунтуватися на майбутньому прибутку, а не на минулих витратах;
- результатом оцінки повинні стати конкретні вартісні показники;
- результат оцінки не повинен залежати від суб'єктивних чинників тимчасового характеру, наприклад чуток, динаміки курсу акцій;
- оцінці підлягають не знання працівників компанії, а технології, що дозволяють їх ефективно використовувати, наприклад процеси управління, загальні моральні цінності і норми, імідж, бренд;
- методи оцінки повинні бути гнучкими, щоб враховувати конкретні умови компанії, проте повинні включати показники, що дозволяють зіставити її роботу з роботою конкурентів;
- методи оцінки повинні сприяти виявленню прихованого потенціалу

нематеріальних ресурсів підприємства.

Таким чином, основні етапи визначення оптимального обсягу нематеріальних активів у структурі інноваційного потенціалу підприємства повинні включати в себе аналіз інноваційного розвитку підприємства і визначення необхідності оптимізації обсягу нематеріальних активів підприємства, визначення вартості та оцінку ліквідності нематеріальних активів, а також враховувати зміну структури нематеріальних активів.

Порядок формування первісної вартості нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» залежно від способів придбання наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Порядок формування первісної вартості нематеріальних активів
ПАТ «Готель «Дніпро» залежно від способів придбання

Спосіб отримання нематеріальних активів	Порядок формування первісної вартості
Придбання за кошти	Ціна (вартість) придбання(крім отриманих торговельних знижок)
Безоплатне отримання	Справедлива вартість надату отримання
Внесення достатутного фонду(капіталу)	Погоджена засновниками(учасниками) підприємства справедлива вартість
Створення підприємством	Прямі витрати на оплату праці, прямі матеріальні витрати, інші витрати, безпосередньо пов'язані зі створенням цього нематеріального активу та доведенням його до стану придатності для використання за призначенням
Придбання внаслідок обміну на подібний об'єкт	Залишкова вартість переданого нематеріального активу. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливу вартість, то первісною вартістю нематеріального активу, отриманого в обмін на подібний об'єкт, є його справедлива вартість із включенням різниці до фінансових результатів (витрат) звітного періоду
Придбання внаслідок обміну на неподібний об'єкт	Справедлива вартість переданого немонетарного активу, збільшена (зменшена) на суму коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну.
Отримання внаслідок об'єднання підприємств	За справедливою вартістю

Джерело: розроблено автором

Через недосконалість нормативно-правової бази та бухгалтерського обліку виявити вплив всієї маси нематеріальних активів як врахованих бухгалтерським обліком, так і прихованих, було обґрунтовано

власне бачення показника прихованих нематеріальних активів як суми трьох складових: людського капіталу, клієнтського капіталу та організаційного капіталу підприємства. Такий підхід забезпечує виявлення позабалансових нематеріальних об'єктів та можливості вивчення їх внеску в забезпечення конкурентоспроможності підприємств (рис. 3.2.).

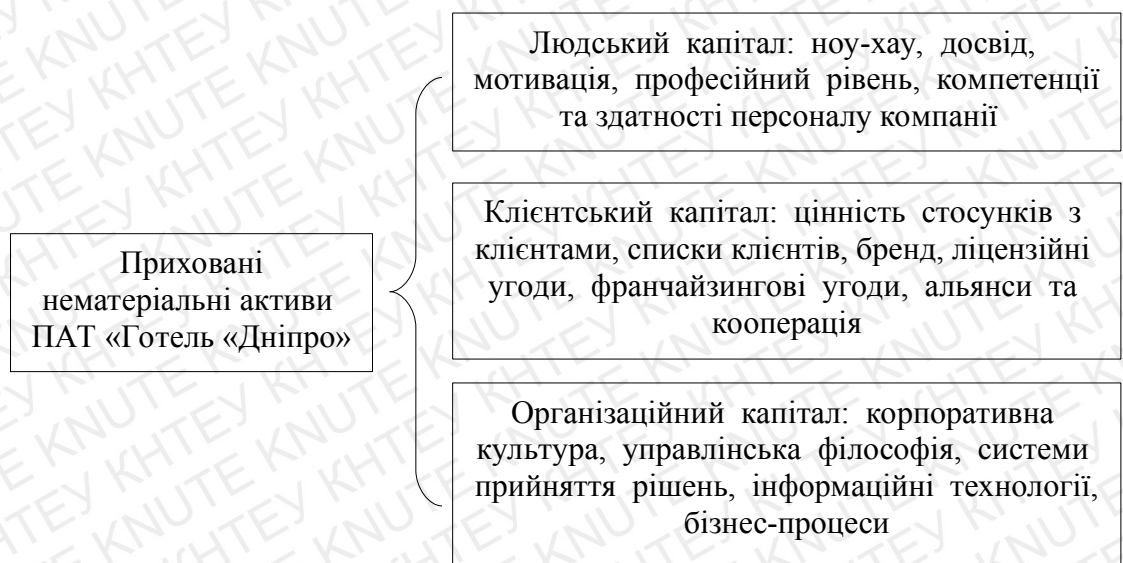

Рис. 3.2. Структура прихованих нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро»

Джерело: розроблено автором

Під час проведення економічного аналізу ефективності використання нематеріальних активів необхідно враховувати такі аспекти: [10]

- наявність вичерпної інформації, оскільки від неї залежить глибина та точність дослідження використання готелем нематеріальних активів;
- здійснити аналіз структури та динаміки, наявності та руху, а також аналіз ліквідності нематеріальних активів, визначити резерви

підвищення ефективності їх використання;

– дотримуватись системного підходу при аналізі ефективності відтворення та використання нематеріальних активів, що сприяє оптимальному забезпеченню наявності та руху нематеріальних активів.

Інформаційною основою аналітичної роботи є матеріали фінансового обліку (облікові регістри з рахунків нематеріальних активів, форми звітності: ф.1 «Баланс», ф.2 «Звіт про фінансові результати», матеріали управлінського обліку об'єктів нематеріальних активів (технічна документація, відомість обліку нематеріальних активів, нарахованої амортизації).

Нематеріальні активи за характером функціонування і дією на кінцеві результати виробництва ідентичні основним виробничим засобам. Вони споживаються і використовуються тривалий час з метою одержання додаткового доходу в перспективі. Сказане і є економічною підставою для нарахування на них амортизації. В іншому разі, коли не здійснювати таке нарахування, буде порушений принцип відповідності між доходами і витратами на їх одержання. Доходи при цьому завищуватимуться, а витрати занижуватимуться. І це зрозуміло, адже підприємство одержуватиме за однакових інших умов більший прибуток завдяки позитивній дії нематеріального ресурсу, але витрати на його придбання при цьому не будуть враховані. В процесі оцінки стану нематеріальних активів за ступенем їх амортизації використовуються наступні показники: [17]

1. Коефіцієнт амортизації нематеріальних активів. Даний показник визначає ступінь зносу нематеріальних активів та відшкодування витрат на формування нематеріальних активів.

Розраховується за наступною формулою 3.1.:

$$KA_{HA} = \frac{A_{HA}}{PB_{HA}} (3.1.)$$

де KA_{HA} - коефіцієнт амортизації нематеріальних активів; A_{HA} - сума амортизації нематеріальних активів на певну дату; PB_{HA} - первісна вартість

нематеріальних активів на певну дату.

2. Коефіцієнт придатності нематеріальних активів. Показує можливість подальшого використання, ступінь невідшкодування витрат на формування нематеріальних активів. Розраховується за формулою (3.2.):

$$КПНА = \frac{ЗВНА}{ПВНА} \quad (3.2.)$$

де КПНА - коефіцієнт придатності нематеріальних активів; ЗВНА – залишкова вартість нематеріальних активів підприємства на певну дату; ПВНА - первісна вартість нематеріальних активів на певну дату.

Аналіз показників нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» за ступенем амортизації у 2015 – 2017 рр. наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2.

Аналіз показників нематеріальних активів ПАТ «Готель Дніпро» за ступенем амортизації у 2015-2017 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2017 року від:			
	2015	2016	2017	абсолютне, (+,-)		відносне, (%)	
				2015	2016	2015	2016
Коефіцієнт амортизації нематеріальних активів	0,0058	0,0062	0,0067	0,0009	0,0005	15,52	8,07
Коефіцієнт придатності нематеріальних активів	0,99	0,99	0,99	0	0	100	100

Джерело: розраховано автором за даними річної фінансової звітності підприємства

Аналізуючи діяльність ПАТ «Готель «Дніпро» в управлінні нематеріальними активами, можна прийти до висновку, що в період 2015-2017 рр. жодного нематеріального активу не вибуло з балансу Товариства. Відсутність показників, для розрахунку коефіцієнту вибуття, дає підставу говорити про неналежну увагу до вилучення морально застарілих нематеріальних активів. Оновлення складу нематеріальних активів за вказаний період також не було. Амортизація нараховувалася прямолінійним методом. Зміна значень коефіцієнту амортизації нематеріальних активів у 2017 році, в порівнянні з 2015 роком, свідчить про збільшення розмірів амортизаційних відрахувань на 15,5%. В порівнянні з 2016 роком цей показник зменшився на 8%. Річні норми

амортизації на програмні продукти ПАТ «Готель «Дніпро», якщо такі продукти не оновлюються протягом свого використання, складають від 20% до 100%, що виключає можливість накопичення суттєвого морального зносу. Зважаючи на зміни в технології, комп'ютерному програмному забезпеченні, а також те, що нематеріальні активи зазнають технологічного старіння, під час визначення строку корисного використання нематеріальних активів потрібно враховувати те, що він не може бути більшим ніж 20 років. У такому разі строк корисного використання нематеріальних активів може переглядатися у разі зміни очікуваних економічних вигід від його експлуатації.

Значення коефіцієнта придатності нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» є досить високим, що свідчить про якість нематеріальних активів, однак цей показник має тенденцію до стабільного розвитку. В період з 2015-2017 рр. Товариством не було придбано жодного активу задля оновлення їх складу. Керівництво готелю не проводило за вказаний період активну інвестиційну політику щодо розвитку нематеріальних активів.

В процесі вивчення руху нематеріальних активів використовуються такі показники: [32]

1. Коефіцієнт вибуття нематеріальних активів. Показує питому вагу вибуття нематеріальних активів в їх загальному обсязі, ступінь втрати нематеріальних активів.
2. Коефіцієнт введення в дію нових нематеріальних активів. Характеризує питому вагу введених нематеріальних активів у загальній їх сумі.
3. Коефіцієнт оновлення нематеріальних активів. Даний показник характеризує приріст нових нематеріальних активів у загальній їх сумі.
4. Швидкість оновлення нематеріальних активів. Цей показник характеризує середній період часу повного оновлення нематеріальних активів.

Розрахувати показники руху нематеріальних активів не має можливості, адже на Товаристві, в процесі ведення фінансово-господарської діяльності, не було введено жодного сучасного нематеріального активу і не вибуло жодного морально застарілого активу. Така діяльність Товариства в управлінні нематеріальними активами може призвести до втрати економічних вигод від їх використання в майбутньому.

Одним із завдань підприємства в сучасних умовах є підвищення ефективності використання нематеріальних активів. Ступінь вирішення цього завдання оцінюється шляхом вивчення в статиці та динаміці та порівняння з підприємствами-аналогами системи показників ефективності використання нематеріальних активів.

Придбання нематеріальних активів має за мету отримання економічного ефекту від їх використання при наданні послуг. Розрахунок ефективності використання нематеріальних активів пов'язаний з великими ускладненнями і потребує комплексного підходу. [15] Ефект від придбання підприємством права використання запатентованого виробничого досвіду та знань, а також «ноу-хау» може бути визначено лише по результатам реалізації. Однак обсяг продажу залежить від багатьох інших факторів (ціни, попиту, якості товару), і виокремити дію кожного з них дуже важко.

Результатом використання ліцензії може бути вся виручка від реалізації продукції, якщо її продаж, виробництво неможливе без даної ліцензії. Результатом може бути приріст виручки за рахунок підвищення конкурентоздатності продукції та розширення за рахунок цього ринків збуту. Результатом може бути економія за рахунок скорочення виробничого циклу та економія за рахунок відмови від проведення власних досліджень та розробок.

Кінцевий ефект від використання нематеріальних активів виражається у загальних результатах господарської діяльності: збільшення обсягів реалізації, збільшення прибутку, підвищення платоспроможності та фінансової стійкості. [29]

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що основним шляхом ефективного використання нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» є оптимізація їх складу за рахунок вибуття морально застарілих активів і придбання нових нематеріальних активів (за рахунок власних джерел, залучення інвесторів). Пріоритетною стратегією подальшої діяльності Товариства є часткова реконструкція та оновлення матеріальної бази підприємства, підвищення якості обслуговування за рахунок сфери надання послуг та підвищення професійного рівня роботи персоналу готелю, підвищення прибутковості готелю за рахунок більш раціонального використання майна, коштів, співпраця з туристичними компаніями та корпоративними клієнтами готелю, пошук нових контрагентів, робота з Інтернет - виданнями по просуванню готельних та ресторанних послуг Готелю в мережі Інтернет, робота з організаторами концертних та виставкових заходів щодо співпраці по прийому та обслуговуванню гостей, проведення рекламних компаній для поширення інформації про послуги готелю та ресторанів. Всі ці дії призведуть до розвитку системи менеджменту якості надання готельних послуг і дасть змогу залучити якомога більше інвестицій для оновлення нематеріальних активів.

Таким чином, аналіз нематеріальних активів можна розглядати як складову частину аналізу фінансового стану підприємства, яка сприятиме підвищенню ефективності системи управління конкурентоздатності продукції як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках збуту. Вітчизняні готельні підприємства переходять від суто виробничих стратегій до орієнтації на управління капіталізацією за рахунок використання об'єктів інтелектуальної власності, коли перше місце серед критеріїв ефективності займають саме нематеріальні активи. Сьогодні існує потреба в розв'язанні комплексної проблеми оцінювання ефективності нематеріальних активів. Один з напрямів вирішення цього питання полягає в удосконаленні системи показників визначення ефективності відтворення нематеріальних активів. Дальші дослідження мають бути спрямовані на

опрацювання проблемних аспектів оцінювання ефективності використання нематеріальних активів.

3.2. Обґрунтування програми заходів з підвищення ефективності управління нематеріальними активами готелю

Сучасні тенденції функціонування готельних комплексів характеризуються високою динамічністю і невизначеністю. Важливою складовою і одним з основних напрямків розвитку готелів є їх інноваційна діяльність з орієнтацією на широке впровадження та використання в своїй діяльності нематеріальних активів. Організація нововведень у діяльність готелів та управління ними в сучасних умовах складає певні труднощі з причин ускладнення взаємодії з зовнішнім середовищем, збільшенням масштабів технологічних, організаційних, управлінських і фінансових процесів.

Під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів, на фінансово-господарську діяльність готелю, виникає ряд негативних причин, які заважають успішному управлінню активами. Тому, при обґрунтуванні програми заходів з підвищення ефективності управління нематеріальними активами ПАТ «Готель «Дніпро», необхідно враховувати усі проблемні питання, які у майбутньому можуть призвести до втрати економічної вигоди від діяльності готелю.

Проблемним питанням ПАТ «Готель «Дніпро» є реконструкція 6 поверху готелю. Його стан потребує ремонту з повною заміною матеріально – технічної бази (нове оздоблення приміщень, оснащення номерного фонду меблями та інвентарем після ремонту). Приміщення громадського харчування, а саме: виробничі, не відповідають сучасним вимогам, оскільки оснащення як технічно, так і морально застарілі. Необхідно обладнати сучасними основними засобами кухню ресторану, замінити вантажний ліфт в продовольчий склад. Потребують реконструкції

та оптимізації системи теплопостачання, гарячого і холодного водопостачання, енергозабезпечення та кондиціонування, реставраційно-ремонтні роботи фасаду будинку та балконів фасадної частини будинку. Застаріла матеріальна база всього підприємства є основною причиною спрямування значних коштів на відновлення матеріально-технічної бази підприємства. Ці проблеми та загальна спрямованість заходів щодо перспективи розвитку підприємства в сьгоднішніх умовах набувають особливої актуальності в умовах жорсткої конкурентної боротьби в готельній індустрії.

Після сплати усіх податків та обов'язкових платежів ПАТ «Готель Дніпро» на здійснення безпосередньо господарської діяльності Товариству як готелю залишається сума, що не перевищує 800 тис. грн., що в умовах сьогодення є вкрай малою. Тому для вирішення усіх цих питань, Товариству необхідно приділити особливу увагу впровадженню інновацій в управлінні нематеріальними активами. Адже в умовах нестабільного прибутку від провадження фінансово-господарської діяльності, саме нематеріальні активи можуть забезпечити позитивні зміни в діяльності готелю. При недосконалому нормативно-правовій базі та бухгалтерського обліку, саме приховані нематеріальні активи (організаційний, клієнтський та людський капітали) здатні забезпечити конкурентні позиції на ринку та принести прибуток. Але будь-яка зміна для готельного підприємства повинна супроводжуватися високим ступенем якості, як основного важеля в конкурентному середовищі.

Проаналізовані показники діяльності в сукупності дозволяють нам визначити ринкову позицію ПАТ «Готель «Дніпро» представлену у вигляді таблиці 3.3.

Таблиця 3.3.

Фактори конкурентоспроможності ПАТ «Готель «Дніпро»

Фактори, які характеризують			
Підприємство	Послуги	Обслуговування	Маркетинг
Імідж готелю та мережі Кадровий потенціал Фінансовий стан готелю Організація управління	Клас послуги Структура і стан номерного фонду Якість забезпечення послуги Безпека послуги	Комплексність послуг Організація прийому та розміщення гостей Етика і культура обслуговування Дотримання стандартів обслуговування	Цінова політика Комунікаційна політика Асортиментна політика Збутова політика

Джерело: розроблено автором

Проаналізовані фактори у досліджуваному підприємстві дозволяють зробити висновок, що готель «Дніпро» має «добру основу» для проведення організаційних змін як базового елемента підвищення його конкурентоспроможності.

В сучасних умовах ринкової економіки все актуальнішою стає проблема інформаційного забезпечення, особливо для підприємств готельно-ресторанного бізнесу. Зараз на ринку готельних послуг можна спостерігати високий рівень конкуренції, розмаїття видів основних і додаткових послуг та підвищення рівня обслуговування. Зростання складності управління, необхідність введення контролю за усіма видами діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу зумовлює необхідність впровадження новітніх інформаційних технологій, з допомогою яких можна здійснювати фінансово-облікову і господарську діяльність, а також прискорити процес утворення та продажу пакетів послуг споживачам. Тому незалежно від розміру підприємства готельно-ресторанного бізнесу, його категорії, кількості місць, його номерного фонду та місця розташування процес автоматизації та інформатизації є дуже актуальним. Активне впровадження сучасних інформаційних технологій у діяльність підприємств гостинності є запорукою та

необхідною умовою їх продуктивної та якісної роботи. В сучасних умовах забезпечити високий рівень ефективності рішень проблем управління підприємством готельно-ресторанного бізнесу можна тільки з допомогою інформаційних комп'ютерних систем та технологій, які гарантують велику швидкість обробки та передачі інформації, її надійність, оперативність, точність. [7]

Ефективність проекту зі створення, підтримки та розвитку системи управління організацією в значній мірі залежить від вибору певних інструментальних засобів. Перед тим, як обирати програмний продукт, необхідно відповісти на три основні питання:

- що потрібно описати (які області системи управління необхідно описувати, чи необхідно комплексний опис всієї системи);
- в якому обсязі потрібно описати (чи буде система управління описуватися для окремого бізнесу, підрозділу або для всієї організації в цілому);
- як буде контролюватися виконання (визначення обмежень, які можуть накладатися на програмний продукт для того, щоб надалі могла бути здійснена його інтеграція з виконавчою системою).

Вибір продукту має ґрунтуватися на таких критеріях, як:

- можливість використання в різних сферах управлінської роботи,
- способи представлення результатів,
- інтерфейс і ергономічність,
- наявність документації та технічної підтримки,
- вимоги до апаратного та програмного забезпечення,
- вартість.

Огляд можливостей деяких систем бізнес-моделювання дозволяє зробити висновок, що повний цикл управління бізнес-процесами - від опису стратегії до контролінгу підтримує платформа ARIS Business Performance Edition. Система дозволяє отримання великого набору звітностей за розробленими моделями, які можуть бути завантажені в

Word, Excel, html-файли, текстові файли. Система підтримує інтеграцію з 1C, SAP, Oracle, MS BizTalk Server, DMS (Lotus, Documentum, Web Sphera), Ultimis, а також з іншими засобами моделювання та аналізу бізнес-процесів – All Fusion, ER Studio, Power Designer, Oracle Designer, Rational Rose.

Для крупних та/або довготривалих проектів таких як, впровадження системи безперервного поліпшення бізнес-процесів, ISO, TQM, більше підходить ARIS. ARIS (Architecture of Integrated Information System) - це комплекс технологій, які представляють бізнес як «ділові» процедури бізнес-процесів організації, та забезпечують формування інтегрованих інформаційних систем підтримки бізнес-процесів.

Методологія ARIS передбачає певний підхід до формалізації інформації про діяльність організації та представлення її у вигляді графічних моделей. Створювані моделі являють собою документовану сукупність знань про систему управління, процеси, що відбуваються, взаємодії між організацією та суб'єктами ринку, склад і структуру документів, послідовність кроків процесів, посадові інструкції відділів та їх співробітників. [41]

Інтегроване інструментальне середовище ARIS є системою і складається з комплексу взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих модулів, які виконують різні функції та відображають підхід компанії до управління бізнес-процесами:

- Strategy Platform - використовується для проектування бізнес-стратегії, впровадження стратегії в бізнес-процеси і оперативного моніторингу стратегічних цілей.
- Design Platform - використовується для розподіленого моделювання, оптимізації, публікації бізнес-процесів та управління ІТ-архітектурою.
- ARIS Controlling Platform - використовується для контролінгу бізнес-процесів і впровадження узгодженої корпоративної системи управління всього підприємства.
- Implementation Platform - використовується для підготовки моделей

бізнес-процесів до SAP Net Weaver, створення SOA, управління процесом розробки програмного забезпечення та управління діловими правилами.

Програмні засоби ARIS дозволяють прискорити опис процесів, скоротити обсяг рутинної роботи, уніфікувати еталонні процеси і їх виконання, автоматизувати синхронізацію спроектованих моделей процесів з системами, що автоматизують виконання бізнес-процесів (табл. 3.4.).

Впровадження інформаційної системи на підприємстві пов'язане з фінансовими витратами та потребує певного часу, що дозволяє для оцінки ефективності використовувати показники реалізації інвестиційного проекту.

Таблиця 3.4.

Використання програмних засобів ARIS відповідно до етапів управління бізнес-процесами

Етап	Сутність етапу	Програмні засоби ARIS
Стратегічне визначення бізнес-процесів	На етапі стратегічного визначення бізнес-процесів відбувається загальне вироблення цілей організації, окремих напрямків діяльності. Керівники підприємства формулюють ключові завдання, визначають процеси верхнього рівня; визначаються області відповідальності за процеси.	Підтримується системами проектування бізнес-процесів. В сімействі ARIS це продукти ARIS BSC Solution, ARIS Business Optimizer, також в ARIS Toolset передбачено моделювання стратегічних цілей компанії, ланцюжків створення цінностей і процесів верхнього рівня.
Проектування процесів	Етап проектування процесів передбачає створення моделей процесів "як є" і "як повинно бути". Бізнес-аналітик (консультант) на цьому етапі в системі підтримки та проектування бізнес-процесів описує детальні процеси.	У сімействі продуктів ARIS до засобів проектування відносяться ARIS Business Architect, ARIS Business Designer, ARIS Toolset і його полегшена версія ARIS Easy Designer.
Впровадження бізнес-процесів	Спроектвані бізнес-процеси повинні бути впроваджені в компанії. Підтримка впровадження - це не тільки планування процесу впровадження, але і фактичне перенесення моделей і пов'язаних з ними словників (організаційних діаграм) на реальні інформаційні системи, покликані надалі	ARIS містить засоби для перенесення моделей, спеціалізовані інструменти для управління впровадженням процесів за допомогою різних BPM-систем, модулів і SOA-шин, а також засоби відображення моделей на програмні продукти (ARIS for SAP Net Weaver, ARIS UML Designer).

	керувати виконанням бізнес-процесів.	
Виконання бізнес-процесів	Фактичне виконання бізнес-процесів в автоматизованих системах дозволяє проводити аналіз процесів та їх подальшу оптимізацію.	
Моніторинг бізнес-процесів	На етапі моніторингу система обробляє інформацію, проектує її на модель процесу. Бізнес-аналітик або керівник отримує повідомлення про порушення нормального ходу процесів, виявляє вузькі місця, знаходить найбільш завантажених виконавців і оцінює інші показники ходу процесів.	В ARIS до засобів проведення моніторингу відносять ARIS Toolset та Process Performance Manager

Джерело: розроблено автором

Одним із основних показників економічної ефективності інвестиційних проектів є чиста поточна (приведена/дисконтована/теперішня) вартість (цінність/дохід) (Net Present Value (NPV)) (формула 3.3.).

$$NPV = \sum_{i=1}^n \frac{NCF_i}{(1+r)^i} - \sum_{i=1}^n \frac{Inv_i}{(1+r)^i} \quad (3.3.)$$

де NCF_i - чистий грошовий потік для i -го періоду,

Inv_i – інвестиції для i -го періоду;

r - ставка дисконтування (вартість залученого капіталу);

i – період здійснення проекту.

Термін, протягом якого інвестор може відшкодувати початкові затрати, забезпечивши при цьому бажаний рівень доходності, називається терміном окупності інвестицій (формула 3.4.).

$$DPP = \sum_{i=1}^n \frac{NCF_i}{(1+r)^i} / \sum_{i=1}^n \frac{Inv_i}{(1+r)^i} \quad (3.4.)$$

Вартість однієї ліцензії на програмний продукт ARIS становить 42657,65 грн. Технічний супровід оплачується додатково і складає 22% від вартості продукту.

Орієнтовні витрати на реалізацію проекту з впровадження інформаційної системи моніторингу наведено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5.

Витрати на реалізацію проекту з впровадження інформаційної системи

моніторингу ПАТ «Готель «Дніпро», грн.

Витрати	1-й рік	2-й рік	3-й рік
Розробка проектно-кошторисної документації	39000	20000	-
Витрати на ліцензію	42657,685	42657,685	42657,685
Технічне обслуговування	9384,691	9384,691	9384,691
Основні фонди проекту	40000	100000	20000
Пуско-налагоджувальні роботи	7000	25000	25000
Навчання персоналу	7125	9500	9500
Сертифікація персоналу	-	5000	20000
Разом	145167,4	211542,4	126542,4

Джерело: розраховано автором за даними річної фінансової звітності підприємства

Чистий грошовий потік – це сума амортизаційних відрахувань та прибутку даного періоду.

Відповідно до Податкового Кодексу «...електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень» амортизуються строком, що визначається правовстановлюючим документом, але не менше 2 років. Нарахування амортизації здійснюється прямолінійним методом».

Сума амортизаційних відрахувань на третій рік реалізації інвестиційного проекту становить 124375,46 грн. (табл. 3.6.).

Таблиця 3.6.

Сума амортизаційних відрахувань за проектом впровадження інформаційної системи моніторингу ПАТ «Готель «Дніпро», грн.

	1-й рік	2-й рік	3-й рік
Витрати на ліцензію	42658	42658	42658

Технічне обслуговування	9384,7	9384,7	9384,7
Основні фонди проекту	40000	100000	20000
Пуско-налагоджувальні роботи	7000	25000	25000
Разом витрати, що амортизуються	99042	177042	97042,38
Сума амортизаційних відрахувань	33014	92028	124375,46

Джерело: розраховано автором за даними річної фінансової звітності підприємства

Відповідно до середніх результатів впровадження інформаційних систем:

- на 15-25% зростає продуктивність праці;
- на 20-50% зменшуються строки виконання заказів.

Зростання продуктивності праці призведе до аналогічного зменшення кількості працівників підприємства, зменшення фонду заробітної плати з відповідними відрахуваннями та, як наслідок збільшення суми прибутку.

Орієнтовно для досліджуваного підприємства зростання продуктивності праці вивільняє кошти, пов'язані з витратами на оплату праці та відповідно збільшує суму прибутку щорічно в середньому на 137548 грн.

Ставку дисконтування (вартість залученого капіталу) визначаємо з урахування облікової ставки НБУ та індексу інфляції.

Чиста поточна вартість є додатною величиною, що свідчить про ефективність інвестиційного проекту (табл. 3.7.).

Відповідно строк окупності проекту (формула 3.5.):

$$DPP = \frac{393996,8}{299870,6} = 1,31 \text{ року} \quad (3.5.)$$

Чиста теперішня вартість інвестиційного проекту з впровадження інформаційної системи моніторингу становить 94126,17 грн., строк окупності 1,31 року, що свідчить про доцільність реалізації даного проекту.

Таблиця 3.7.

Розрахунок чистої поточної вартості проекту впровадження інформаційної системи моніторингу ПАТ «Готель «Дніпро», грн.

Рік	Притоки			Дисконтовані притоки	Дисконтовані відтоки	Разом
	Прибуток	Амортизація	Разом притоки			

1-й	137548	33014	170562	132526,8	112795,18	19731,62
2-й	137548	92028	229576	138601,96	127714,52	10887,44
3-й	137548	124375,46	261923,5	122868	59360,892	63507,11
Разом	412644	249417,5	662061,5	393996,8	29970,6	94126,17

Джерело: розраховано автором за даними річної фінансової звітності підприємства

Отже, використання ARIS - технологій для створення та супроводу системи менеджменту якості як складової частини системи управління підприємством дозволяє: [41]

- проводити класифікацію бізнес-процесів;
- створювати повні і узгоджені моделі бізнес-процесів та їх автоматизовану підтримку в актуальному стані;
- автоматично документувати бізнес-процеси;
- забезпечувати автоматизовану підтримку створення та супроводу документації;
- автоматизувати процес надання інформації при проведенні аудиту;
- використовувати єдиний інформаційний простір для виконання проектів (реінжиніринг бізнес-процесів, проектування організаційних інформаційних систем, функціонально-вартісний аналіз, імітаційне моделювання);
- автоматизувати процес переходу від менеджменту якості до TQM;
- управляти організаційними знаннями та досвідом.

Дані переваги дозволяють своєчасно та ефективно здійснювати моніторинг процесів системи менеджменту якості.

3.3. Оцінка ефективності заходів управління нематеріальними активами готелю

Ефективнішим шляхом удосконалення підходів до управління нематеріальними активами є розробка автоматизованої системи допомоги прийняття управлінських рішень, яка може використовувати переваги сучасних інформаційних технологій, засобів комунікації та методик

інтелектуальної обробки інформації. [42] Загальний алгоритм створення системи управління нематеріальними активами ПАТ «Готель «Дніпро» (рис. 3.3.) повинен відповідати загальноприйнятим підходам об'єктно-орієнтованого аналізу і включати в себе три етапи: концептуалізацію, аналіз і моделювання.

Рис. 3.3. Алгоритм створення системи управління нематеріальними активами ПАТ «Готель «Дніпро» на основі об'єктно-орієнтованого аналізу

Джерело: розроблено автором

На етапі концептуалізації визначаються всі об'єкти, які можуть брати участь в управлінні нематеріальними активами. Сюди ж необхідно віднести і самі нематеріальні активи, як окремі об'єкти моніторингу. Основною метою концептуалізації є попереднє визначення загальної структури вимог

та ідеї системи. Основні об'єкти системи управління можна поділити на чотири групи: [39; 40]

- 1) об'єкти нематеріальних активів включають об'єкти інтелектуальної власності згідно загальноприйнятої структури нематеріальних активів;
- 2) структурні підрозділи готелю, які безпосередньо мають зв'язок з об'єктами нематеріальних активів;
- 3) персонал готелю, що приймає участь в управлінні нематеріальними активами;
- 4) об'єкти зовнішнього середовища, які можуть впливати на функціонування об'єктів нематеріальних активів готелю.

Після визначення переліку об'єктів системи управління необхідно виконати аналіз кожного з них. Визначення вимог до кожного окремого об'єкта інтелектуальної системи управління передбачає аналіз прецедентів. Прецеденти – це властивості, якими характеризується кожен окремий об'єкт системи. Наприклад, персонал підприємства – окремі об'єкти; прецеденти – кваліфікація, досвід, функції впливу на інші об'єкти. [37] Різні об'єкти нематеріальних активів повинні характеризуватись спільними властивостями, такими як вартість об'єкта, спосіб отримання (створені, отримані, обміняні, внесені до статутного капіталу), термін корисного використання, можливість відчуження від підприємства, життєвий цикл об'єкту, очікуваний ефект. Аналіз прецедентів повинен дати можливість правильного встановлення функціональних зв'язків між об'єктами, що є основою створення моделі системи управління нематеріальними активами.

Процедура моделювання у своїй основі передбачає визначення взаємозв'язків між об'єктами системи, визначення функціональних можливостей впливу одних об'єктів на інші, встановлення шляхів і можливостей отримання необхідних інформаційних потоків. На цьому етапі необхідно уточнити і за необхідності відкоригувати попередній перелік об'єктів системи та особливо їх функціональні обов'язки з метою

виключення дублювання та розподілу повноважень відповідно до визначених прецедентів (властивостей) кожного об'єкту. Такий підхід дає можливість оптимізувати систему управління і з максимальною ефективністю використовувати функціональні можливості відповідних елементів системи у виробничій і організаційній діяльності. [35] Структуру узагальненої моделі системи управління нематеріальними активами показано на рис. 3.4.

Основою системи управління є постійний автоматизований моніторинг всіх об'єктів системи, а саме: об'єктів нематеріальних активів, персоналу готелю, структурних підрозділів готелю та об'єктів зовнішнього середовища.

Метою моніторингу кожного об'єкту системи є формування інформаційних потоків, які містять оперативну інформацію про поточні значення їх властивостей та параметрів, які можуть досить швидко змінюватись, реагуючи на внутрішні і зовнішні чинники. Моніторинг підсистем аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища готелю включає у себе контроль діяльності готелю (загальна характеристика, маркетинг, виробництво, фінанси, науково-дослідні та проектно-конструкторські роботи, розмір інвестицій в інноваційну діяльність, організація та управління, персонал, рівень організаційної культури), ринків збуту продукції, факторів, що становлять загрозу для поточної стратегії готелю або надають більше можливостей для досягнення цілей готелю.

Система передбачає створення інформаційної бази знань і бази даних. База знань містить постійну інформацію про об'єкти системи, представлену і вигляді функціональних моделей об'єктів з відповідними властивостями та функціями, а база даних містить оперативну моніторингову інформацію про зміну цих властивостей. Корисна інформація, досвід управління можуть накопичуватись в інформаційних базах у процесі функціонування системи. Індивідуальні функціональні моделі об'єктів нематеріальних активів передбачають формування моделей авторського права і суміжних

прав, об'єктів промислової власності, прав на комерційне позначення.

Рис. 3.4. Узагальнена модель системи управління нематеріальними активами ПАТ «Готель «Дніпро»

Джерело: розроблено автором

Сформовані інформаційні потоки через відповідний інтерфейс спілкування поступають у центральний сервер системи. Ефективність функціонування підсистеми отримання та передачі інформації значно підвищиться із використанням можливостей сучасних комунікаційних технологій: Wi-Fi, INTERNET, хмарні технології.

Основний функціональний модуль системи управління виконує функцію автоматизованої обробки і аналізу інформаційної бази, аналізу функціональних моделей кожного об'єкту системи, на основі чого даються рекомендації щодо прийняття певних управлінських рішень або здійснюється інформаційна підтримка в прийнятті управлінських рішень з

метою підвищення ефективності використання даних активів.

Підсистема допомоги прийняття управлінських рішень ґрунтується на реалізації певного алгоритму:

— визначення особливої конкурентної переваги, цінності включає в себе визначення всіх факторів успіху як ринкового походження, так і ресурсного (ключові компетенції: навички, технології, приховані знання);

— визначення стратегічного бачення, ідеї, визначення місії підприємства;

— бізнес-процеси включають у себе визначення функціональних операцій з використанням нематеріальних активів, дій виробничого та організаційного характеру, які будуть приносити необхідний результат;

— підсистема організація і стандарти роботи структурних підрозділів передбачає організацію роботи в структурних підрозділах згідно зі стандартами системного управління, здійснення постійного моніторингу, визначення негативних факторів та розроблення рішень щодо їх усунення;

— підсистема моніторингу та корекції результатів включає в себе безперервний системний процес відстеження діяльності готелю, його результатів, визначення впливу на ці результати саме об'єктів нематеріальних активів, вміння читати відхилення і вносити корективи.

Такий підхід дає можливість формування так званої системи із зворотнім зв'язком, яка дозволяє досить швидко аналізувати реакцію системи на прийнятті управлінські рішення.

Сформована модель інтелектуального управління нематеріальними активами дає можливість враховувати як регламентовану інформацію щодо управління нематеріальними активами, так і нерегламентовану (набутий досвід управління в нестандартних ситуаціях) та можливість швидкого реагування на трансформації у зовнішньому середовищі. Окрім того, дана система управління дає можливість формувати звітність, грошові потоки від використання нематеріальних активів та управляти ризиками.

Для сучасних готельних закладів, які здійснюють свою діяльність в умовах жорсткої конкуренції на галузевому ринку, характерна тенденція зміни пріоритетів на користь споживачів. Якщо раніше готельні заклади акцентували увагу на підвищенні ефективності діяльності закладу та створення конкурентоспроможної готельної послуги, то сьогодні основним завданням компаній є формування постійної клієнтської бази та споживчої прихильності до бренду. [7]

Програми лояльності в готельному бізнесі спрямовані на реалізацію маркетингової стратегії з формування та розвитку взаємовідносин між клієнтом та закладом, яка передбачає: створення клієнтської бази даних; інформування клієнтів про нові пропозиції готельних послуг, про нові тарифи; визначення вимог і побажань клієнтів ще до заїзду в готель; бронювання номерного фонду та готельних послуг.

Формування програми лояльності споживачів готельних послуг є циклічним процесом, який здебільшого передбачає реалізацію декількох етапів: [29]

Етап 1. Визначення доцільності впровадження або перегляду програми з підвищення лояльності клієнтів. На цьому етапі проводиться аналіз макро- та мікро-середовища готельного закладу.

Етап 2. Формування цілей програми розвитку лояльності споживачів (цілі першого і другого рівня). До цілей першого рівня відносять: збільшення прибутковості готелю, завоювання більшої частки готельного ринку, збільшення завантаженості готелю, залучення в готель корпоративних клієнтів тощо. До цілей другого рівня відносять: залучення нових споживачів, утримання постійних клієнтів, формування істинно лояльних клієнтів, повернення загублених клієнтів.

Етап 3. Виявлення споживчого сегменту, для якого планується програма (індивідуальні та корпоративні клієнти). Програми лояльності вимагають збору, обробки та подальшого використання персональних даних про клієнта. Найзручніше збирати інформацію про клієнта за

допомогою модуля програми автоматизації, щодозволяє:

— накопичувати інформацію про гостей готелю, систематизувати цю інформацію (сегментувати клієнтів за різними ознаками: за частотою відвідин готелю, за статевою ознакою, за віком та іншими ознаками);

— вести клубні та бонусні карти, акції, які обмежені за часом, тому в програмі повинна бути закладена можливість скласти графік акцій на певний проміжок часу;

— здійснювати розсилку, яка дозволить оперативно інформувати клієнтів готелю про знижки, акції та бонуси, розсилати привітання з днем народження та іншими святами,

— реєструвати відгуки клієнтів, що допоможе швидко виявляти недоліки в роботі готелю і оперативно їх усувати.

Етап 4. Встановлення і аналіз чинників, що забезпечують підвищення лояльності клієнтів готелю. Лояльність сучасного споживача готельних послуг формується під впливом економічних, соціальних, психологічних та організаційних чинників, які складають комплексну систему управління лояльністю клієнтів, яка включає раціональні та емоційні компоненти формування лояльності споживача готельних послуг(рис.3.5.).

Рис. 3.5. Чинники формування споживчої лояльності клієнтів готелю
Джерело: розроблено автором

До раціональних чинників формування лояльних споживачів готельних послуг відносять: якість обслуговування; місце розташування; набір основних і додаткових; матеріально-технічна база; інноваційні технології в обслуговуванні; цінова політика, наявність програм споживчої лояльності; професіоналізм персоналу.

Емоційні чинники формування лояльності включають: досвід проживання в готелях; довіру до готельного бренду і інформованість про нього; стиль життя; захоплення і хобі; цільові установки і мотиви; реклама заходи готелю та маркетингова політика.

У процесі формування програм лояльності враховуються соціально-демографічні особливості клієнтів, зокрема: вік; стать; соціальний статус; склад сім'ї; національність.

Окремо слід виділити чинники, які характеризують систему взаємовідносин готелю з клієнтами, зокрема: рівень доступності інформації для клієнтів, масштаби програми, наявність бар'єрів входження в програму споживчої лояльності, технології комунікативної взаємодії, тривалість програм та чинники, що характеризують потенціал готелю, необхідний для реалізації програм лояльності, зокрема: технічний, кадровий, управлінський, фінансово-економічний, маркетинговий потенціали.

Етап 5. Визначення напрямів діяльності готелю по формуванню лояльного клієнта. Враховуючи чинники впливу на лояльність споживачів та сегментацію споживчих груп виділяють пріоритетні напрями діяльності готелю щодо підвищення споживчої лояльності. До таких напрямів відносять заходи, спрямовані на збільшення популяризацію бренду готелю, розвиток позитивного іміджу готелю у потенційних клієнтів; підвищення якості готельних послуг та обслуговування гостей готелю; розвиток системи матеріального і нематеріального заохочення клієнтів готелю; прогнозування переваг клієнтів; вдосконалення системи

інтерактивної комунікації з клієнтами (ведення клієнтської бази даних, привітання зі святами та днем народження, рекламні та новинні розсилки тощо); оновлення матеріально-технічної бази готелю, впровадження інноваційних технологій обслуговування, розробка нових готельних послуг; вдосконалення професіоналізму співробітників готелю.

Етап 6. Розробка механізму реалізації програми зпідвищення лояльності клієнтів готелю. Запуск програми лояльності — це інвестиції в довгостроковий розвиток компанії, оскільки завдяки рекомендаціям лояльних покупців компанії залучають нових клієнтів і знижують рекламні витрати. Кількість постійних клієнтів готельного закладу можна збільшити через формування дієвої та ефективної системи взаємодії з ними.

На сьогодні готельні заклади все частіше формують комплексні програми лояльності з використанням автоматизованих модулів. Для прикладу, одним із сучасних інноваційних рішень є Модуль лояльності SERVIO Loyalty Program, який є інструментом для управління та формування системи лояльності клієнтів через реалізацію всіляких акційних та бонусних програм. Перевагами цієї автоматизованої системи є:

1. Підтвердження факту про надання бонусу або знижки. Використання будь-якої карти реєструється в системі, таким чином, знижка надається конкретному гостю, за конкретним замовленням. Ніяких зловживань зі сторони персоналу.

2. Можливість гнучко управляти акційними та бонусними програмами готелю. Гнучкість налаштувань системи Servio Loyalty Program дозволяє налаштувати будь-які правила проведення як тимчасових, так і постійних маркетингових заходів. Наприклад, можна налаштувати пропозицію зі знижкою на вказаний номер, у певний час доби або дні тижня, для певних груп власників бонусних карт.

3. Ведення анкети учасника програми. Servio Loyalty Program формує базу даних про клієнта, зокрема зберігає інформацію про замовлення, знижки, дані по оплаті, нарахованих бонусів тощо.

4. Ведення правил переходу бонусних статусів. В модулі Servio Loyalty Program є можливість створити кілька груп карток лояльності, з різними умовами нарахування бонусів і знижками в кожній групі.

5. Аналіз ефективності програм підвищення лояльності. Програма Servio Loyalty Program надає дані для аналізу ефективності заходів, проведених з метою підвищення лояльності клієнтів.

Окрім автоматизованих рішень у формуванні програми лояльності готелю слід надати вагомим значенням особистісним комунікативним технологіям, оскільки вплив психологічних факторів вносить елементи суб'єктивного підходу до оцінки якості обслуговування, що в свою чергу відображається на комплексній прихильності клієнтів до закладу.

Етап 7. Моніторинг реалізації програми з підвищення лояльності клієнтів готелю і оцінка ефективності її реалізації.

Для оцінки ефективності функціонування програми лояльності в готельному закладі використовують методику КПЕ, попередньо оцінюючи вплив кожного фактора на підсумковий результат — прибуток. Такий підхід дозволяє здійснювати ефективне управління всіма чинниками, що впливають на формування лояльних споживачів.

Здійснити моніторинг ефективності програми з підвищення лояльності клієнтів готелю дозволяє побудова індексу NPS (Net Promoter Score). Цей метод дослідження лояльності, шляхом опитування респондентів, розділяє споживачів на три групи: промоутери (клієнти, які лояльні компанії і готові рекомендувати її своїм знайомим (так звані, "адвокати"), нейтралі (пасивні клієнти компанії, які в цілому задоволені, але не хочуть рекомендувати іншим) і критики (не задоволені компанією та не будуть її рекомендувати). При цьому індекс NPS (Net Promoter Score) є чистим коефіцієнтом лояльності, який розраховується як різниця між процентним співвідношенням "промоутерів" і "критиків". [29]

Отже, програма лояльності — це не лише короткостроковий маркетинговий інструмент підвищення прибутковості готелі, а й

стратегічна, комплексна ініціатива формування конкурентоспроможного та високоякісного готельного продукту, спроможного задовольнити смаки та уподобання різних цільових груп споживачів. Недостатньо надати клієнту лише бонус чи дисконт для того, щоб він став постійним клієнтом закладу, для цього необхідно запустити ефективний механізм підвищення споживчої лояльності з продуманим ланцюжком дій та взаємодій.

Висновки до розділу 3:

Таким чином, підсумовуючи викладене у розділі 3, можна зробити такі висновки.

1. Оптимальною структурою потенціалу нематеріальних активів готелю слід вважати таке співвідношення його складових частин, при якому діяльність готелю характеризується максимально високими результатами на рівні конкурентоспроможності галузі. Пріоритетним напрямком оптимізації складу та ефективного використання нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» є зміна розміру ставки земельного податку, який сплачується товариством. За не вирішення, на нормативно-правовому рівні, питання щодо зміни ставки земельного податку та обов'язкових платежів, Товариство не зможе провадити успішну фінансово-господарську діяльність, адже після сплати усіх податків та обов'язкових платежів, на здійснення безпосередньо господарської діяльності Товариству як готелю залишається сума, що не перевищує 800 тис. грн., що в умовах сьогодення є вкрай малою. Це в свою чергу призведе до зниження рівня економічної безпеки готелю.

Аналізуючи діяльність ПАТ «Готель «Дніпро» в управлінні нематеріальними активами, можна прийти до висновку, що в період 2015-2017 рр. жодного нематеріального активу не вибуло з балансу Товариства. Відсутність показників, для розрахунку коефіцієнту вибуття, дає підставу говорити про неналежну увагу до вилучення морально застарілих

нематеріальних активів. Значення коефіцієнта придатності нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» є досить високим, що свідчить про якість нематеріальних активів, однак цей показник має тенденцію до стабільного розвитку. В період з 2015-2017 рр. Товариством не було придбано жодного активу задля оновлення їх складу. Керівництво готелю не проводило за вказаний період активну інвестиційну політику щодо розвитку нематеріальних активів. Така діяльність Товариства в управлінні нематеріальними активами може призвести до втрати економічних вигод від їх використання в майбутньому.

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що основним шляхом ефективного використання нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» є оптимізація їх складу за рахунок вибуття морально застарілих активів і придбання нових нематеріальних активів (за рахунок власних джерел, залучення інвесторів). Таким чином, аналіз нематеріальних активів можна розглядати як складову частину аналізу фінансового стану підприємства, яка сприятиме підвищенню ефективності системи управління конкурентоздатності продукції як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках збуту.

2. Важливою складовою і одним з основних напрямків розвитку готелів є їх інноваційна діяльність з орієнтацією на широке впровадження та використання в своїй діяльності нематеріальних активів. При недосконалості нормативно-правової бази та бухгалтерського обліку, саме приховані нематеріальні активи (організаційний, клієнтський та людський капітали) здатні забезпечити конкурентні позиції на ринку та принести прибуток. Сьогодні все актуальнішою стає проблема інформаційного забезпечення, особливо для підприємств готельно-ресторанного бізнесу. Активне впровадження сучасних інформаційних технологій у діяльність підприємств гостинності є запорукою та необхідною умовою їх продуктивної та якісної роботи. Огляд можливостей деяких систем бізнес-моделювання дозволяє зробити висновок, що повний цикл управління

бізнес-процесами - від опису стратегії до контролінгу підтримує платформа ARIS Business Performance Edition. Система дозволяє отримання великого набору звітностей за розробленими моделями, які можуть бути завантажені в Word, Excel, html-файли, текстові файли. Система підтримує інтеграцію з 1C, SAP, Oracle, MS BizTalk Server, DMS (Lotus, Documentum, Web Sphera), Ultimis, а також з іншими засобами моделювання та аналізу бізнес-процесів – All Fusion, ER Studio, Power Designer, Oracle Designer, Rational Rose.

ARIS (Architecture of Integrated Information System) - це комплекс технологій, які представляють бізнес як «ділові» процедури бізнес-процесів організації, та забезпечують формування інтегрованих інформаційних систем підтримки бізнес-процесів. Методологія ARIS передбачає певний підхід до формалізації інформації про діяльність організації та представлення її у вигляді графічних моделей. Створювані моделі являють собою документовану сукупність знань про систему управління, процеси, що відбуваються, взаємодії між організацією та суб'єктами ринку, склад і структуру документів, послідовність кроків процесів, посадові інструкції відділів та їх співробітників. Програмні засоби ARIS дозволяють прискорити опис процесів, скоротити обсяг рутинної роботи, уніфікувати еталонні процеси і їх виконання, автоматизувати синхронізацію спроектованих моделей процесів з системами, що автоматизують виконання бізнес-процесів. Впровадження інформаційної системи пов'язане з фінансовими витратами та потребує певного часу, що дозволяє для оцінки ефективності використовувати показники реалізації інвестиційного проекту.

Вартість однієї ліцензії на програмний продукт ARIS становить 42657,65 грн. Технічний супровід оплачується додатково і складає 22% від вартості продукту. Сума амортизаційних відрахувань на третій рік реалізації інвестиційного проекту становить 124375,46 грн. Відповідно до середніх результатів впровадження інформаційних систем: на 15-25% зростає продуктивність праці; на 20-50% зменшуються строки виконання

заказів.

Зростання продуктивності праці призведе до аналогічного зменшення кількості працівників підприємства, зменшення фонду заробітної плати з відповідними відрахуваннями та, як наслідок збільшенням суми прибутку. Орієнтовно для досліджуваного підприємства зростання продуктивності праці вивільняє кошти, пов'язані з витратами на оплату праці та відповідно збільшує суму прибутку щорічно в середньому на 137548 грн. Чиста теперішня вартість інвестиційного проекту з впровадження інформаційної системи моніторингу становить 94126,17 грн., строк окупності 1,31 року, що свідчить про доцільність реалізації даного проекту. Дані переваги дозволяють своєчасно та ефективно здійснювати моніторинг процесів системи менеджменту якості.

3. Ефективнішим шляхом удосконалення підходів до управління нематеріальними активами є розробка автоматизованої системи допомоги прийняття управлінських рішень, яка може використовувати переваги сучасних інформаційних технологій, засобів комунікації та методик інтелектуальної обробки інформації.

Система передбачає створення інформаційної бази знань і бази даних. База знань містить постійну інформацію про об'єкти системи, представлену і вигляді функціональних моделей об'єктів з відповідними властивостями та функціями, а база даних містить оперативну моніторингову інформацію про зміну цих властивостей. Корисна інформація, досвід управління можуть накопичуватись в інформаційних базах у процесі функціонування системи. Індивідуальні функціональні моделі об'єктів нематеріальних активів передбачають формування моделей авторського права і суміжних прав, об'єктів промислової власності, прав на комерційне позначення.

Сформовані інформаційні потоки через відповідний інтерфейс спілкування поступають у центральний сервер системи. Ефективність функціонування підсистеми отримання та передачі інформації значно підвищиться із використанням можливостей сучасних комунікаційних

технологій: Wi-Fi, INTERNET, хмарні технології.

Основний функціональний модуль системи управління виконує функцію автоматизованої обробки і аналізу інформаційної бази, аналізу функціональних моделей кожного об'єкту системи, на основі чого даються рекомендації щодо прийняття певних управлінських рішень або здійснюється інформаційна підтримка в прийнятті управлінських рішень з метою підвищення ефективності використання даних активів.

Сформована модель інтелектуального управління нематеріальними активами дає можливість враховувати як регламентовану інформацію щодо управління нематеріальними активами, так і нерегламентовану (набутий досвід управління в нестандартних ситуаціях) та можливість швидкого реагування на трансформації у зовнішньому середовищі. Окрім того, дана система управління дає можливість формувати звітність, грошові потоки від використання нематеріальних активів та управляти ризиками.

Для сучасних готельних закладів, які здійснюють свою діяльність в умовах жорсткої конкуренції на галузевому ринку, характерна тенденція зміни пріоритетів на користь споживачів. Програми лояльності в готельному бізнесі спрямовані на реалізацію маркетингової стратегії з формування та розвитку взаємовідносин між клієнтом та закладом.

Отже, програма лояльності — це не лише короткостроковий маркетинговий інструмент підвищення прибутковості готелі, а й стратегічна, комплексна ініціатива формування конкурентоспроможного та високоякісного готельного продукту, спроможного задовольнити смаки та уподобання різних цільових груп споживачів. Недостатньо надати клієнту лише бонус чи дисконт для того, щоб він став постійним клієнтом закладу, для цього необхідно запустити ефективний механізм підвищення споживчої лояльності з продуманим ланцюжком дій та взаємодій.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Результати проведеного дослідження дозволяють зробити наступні висновки та рекомендації, які мають теоретико-методичне та науковопрактичне значення.

1. Нематеріальні активи – це новий об’єкт бухгалтерського та податкового обліку для України, що узагальнює особливі види активів підприємства, а також характеризує його економічний потенціал і фінансову стабільність. Вони є особливим видом довготермінових капітальних вкладень, що не мають натурально-речової форми, але надають підприємству певні права або привілеї.

2. Стандарт бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи" визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в матеріальні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності. Норми цього Стандарту (положення) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами усіх форм власності крім бюджетних установ.

3. Нематеріальні активи приймаються до обліку внаслідок їх придбання або створення власними силами. Якщо нематеріальний актив створюється підприємством, то у процесі здійснення витрат слід проаналізувати можливість застосування підприємством здійснених розробок для отримання нових чи вдосконалених продуктів, матеріалів, процесів та інше. Якщо підприємство здійснює дослідження з метою отримання нових знань, то здійснені у такому випадку витрати не слід

визнавати як нематеріальний актив.

4. Головним аспектом управління нематеріальними активами готельного підприємства є вибір адекватних методів та аналітичних процедур для проведення їх стратегічної діагностики. З її допомогою можна визначати стратегічні напрямки діяльності, цілі, пріоритети, а також виявляти активи, що формують конкурентні переваги для суб'єкта готельного бізнесу; ідентифікують його стратегічний простір та розкривають стратегічні можливості зовнішнього середовища. На цьому етапі необхідно проводити: постійний моніторинг місця і положення підприємства на ринку в зовнішньому середовищі; визначати напрямки формування цілей та завдань щодо удосконалення процесу управління; передбачати можливі кризові ситуації та пропонувати заходи стосовно їх усунення або пом'якшення їх негативних наслідків; обґрунтовувати можливості застосування виявлених стратегічних активів для досягнення визначених цілей та стратегії готельного підприємства.

5. У результаті опрацювання фахових наукових джерел сформовано авторську позицію стосовно ролі нематеріальних активів у функціонуванні готельних підприємств: ці активи перетворюються у суттєвий чинник, що впливає на ринкову вартість цього підприємства, його конкурентоспроможність на ринку; вони створюють нову вартість у формі технологічних, продуктових та управлінських інновацій, сприяють їх сталому розвитку і потребують формуванню ефективної системи управління.

6. Проаналізувавши економічні показники діяльності ПАТ «Готель «Дніпро», виявлено, що з кожним роком спостерігається зменшення власного капіталу, який, відповідно склав у 2015 році 240 014 тис. грн., у 2016 році – 238 845 тис. грн., а у 2017 році – 238 961 тис. грн. Тобто спостерігається зменшення капіталу у 2017 році порівняно з 2015 роком на 1 053 тис. грн., що у відсотковому вираженні складає 0,4%, а в порівнянні з 2016 роком у 2017 році спостерігається незначне збільшення власного

капіталу на 116 тис.грн., що у відсотках складає 0,1%. Це є негативним для підприємства, оскільки власний капітал є найважливішим джерелом формування майна. Статутний капітал та інший додатковий капітал порівняно з початком кожного наступного року не змінювався. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) – (-425) тис. грн. порівняно з початком 2016 року зменшився на 1 053 тис. грн. за рахунок збитку, отриманого за результатами діяльності звітного 2016 року. У 2017 році нерозподілений прибуток (непокритий збиток) зменшився, і становив (-309), за рахунок незначного збільшення прибутку. Таким чином, власний капітал у 2017 році, в порівнянні з 2016 роком, збільшився на 116 тис. грн., що є обнадійливим фактом економічної діяльності і вказує на перспективи розвитку досліджуваного підприємства.

7. Діяльність досліджуваного підприємства в управлінні нематеріальними активами показала, що в період 2015-2017 рр. жодного нематеріального активу не вибуло з балансу Товариства. Значення коефіцієнта придатності нематеріальних активів є досить високим, що свідчить про якість нематеріальних активів, однак цей показник має тенденцію до стабільного розвитку. Основним шляхом ефективного використання нематеріальних активів ПАТ «Готель «Дніпро» є оптимізація їх складу за рахунок вибуття морально застарілих активів і придбання нових нематеріальних активів (за рахунок власних джерел, залучення інвесторів). Аналіз нематеріальних активів можна розглядати як складову частину аналізу фінансового стану підприємства, яка сприятиме підвищенню ефективності системи управління конкурентоздатності продукції як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках збуту.

8. Активне впровадження сучасних інформаційних технологій у діяльність ПАТ «Готель «Дніпро» є запорукою та необхідною умовою його продуктивної та якісної роботи. Програмні засоби дозволять прискорити опис процесів, скоротити обсяг рутинної роботи, уніфікувати еталонні процеси і їх виконання, автоматизувати синхронізацію спроектованих

моделей процесів з системами, що автоматизують виконання бізнес-процесів. Відповідно до середніх результатів впровадження інформаційних систем: на 15-25% зросте продуктивність праці; на 20-50% зменшаться строки виконання заказів.

9. Спираючись на дані проведених досліджень, розроблено рекомендації щодо напрямків розвитку НМА на досліджуваному підприємстві. Запропоновані заходи направлені на підвищення конкурентоспроможності власних активів підприємства та оптимізацію діяльності за допомогою удосконалення підходів до управління нематеріальними активами і розробки автоматизованої системи допомоги прийняття управлінських рішень.

10. Виокремлено етапи комплексного використання НМА у ПАТ «Готель «Дніпро»: формування мети і завдань; розроблення та впровадження запропонованих заходів; оцінювання ефективності використання нематеріальних активів; внесення коригувальних дій. Надано оцінку запропонованих заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агафонова Л.Г., Агафонова О. Є. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання. - К.: Знання України, 2009. - 370 с.
2. Антонюк В.П. Формування та використання людського капіталу в Україні: соціально-економічна оцінка та забезпечення розвитку: монографія / В.П. Антонюк. – Донецьк: ІЕП НАН України, 2007. – 348 с.
3. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа: Учебник изд., доп. и перераб. М.: Финансы и статистика, 2001. 416 с.
4. Бриль І. В. “Забезпечення капіталізації підприємств шляхом оптимізації нематеріальних активів” (збірник НАН України) / І. В. Бриль / НАН України. Ін-т економіки промисловості. – Донецьк: 2013. – С. 113-124.
5. Бриль І. В. Особливості формування нематеріальних активів та їх управління в ринковій економіці (збірник НАН України) / І. В. Бриль / НАН України. Ін-т економіки промисловості. – Донецьк: 2014. – С. 80-94.
6. Вакуленко А. В. Управління якістю: навчально-методичний посібник / А. В. Вакуленко ; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ ім.

- Вадима Гетьмана. - 2-ге вид., без змін. - К.: КНЕУ, 2006. - 167с.
7. Гудзовата О. О. Автоматизовані системи управління готелями / О. О. Гудзовата // Торгівля, комерція, підприємництво. – 2013. – Вип. 15. – С. 94–98.
 8. Донцова Л. В., Нікіфорова Н.А. "Аналіз бухгалтерської звітності" - М ІКЦ "ДІС" 1998
 9. Диба В.І. Управління вартістю нематеріальних активів : теорія та облік // Економіст. – 2016. - №5. – с.62-67.
 10. Друзюк В. Система управління якістю – інвестиція в майбутн / В. Друзюк, О. Федак // Стандартизація. Сертифікація. Якість. 2009. – №1. – С. 51-54.
 11. Ильин А.И. Планирование на предприятии: Учебник / А.И.Ильин. Мн.: Новое знание, 2001. 2-е изд., перераб., 635 с.
 12. Ефимова О. В. Финансовый анализ. 4-е изд., перераб. и доп. М.: Бухгалтерский учет. 2002, 421 с.
 13. Ефимова О.П. Экономика общественного питания: Учеб. пособие. 3-е изд., испр. и доп. Мн.: Новое знание, 2006. 347 с.
 14. Ефимова О.П., Ефимова Н.А. Экономика гостиниц и ресторанов: Учеб. пособие. М.: Новое знание, 2007, 392 с.
 15. Кравченко Л.И. Анализ хозяйственной деятельности в торговле: Учебник для вузов. Мн.: Новое знание, 2006, 526 с.
 16. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Навчальний посібник. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2003. – 300 с.
 17. Ковалев А.П. Оценка стоимости активной части основных фондов: Учебно-методическое пособие / М.: Финстатинформ, 1997. – 175 с.
 18. Криштапа І.І. Оцінка нематеріальних активів / І.І. Криштапа // Галицький економічний вісник – 2010. – № 1. – с. 169–176.
 19. Кукурудзяк Л.В. Формування системи управління нематеріальними активами підприємства // Стратегія економічного розвитку України. – 2014. - №34. – с. 107-113.

20. Куцик П. О., Дрогобицький І.М., Плиса З.П., Скоп Х. І. Облікова концепція управління вартість нематеріальних активів підприємств: монографія / П.О. Куцик, І.М. Дрогобицький, З.П. Плиса, Х.І. Скоп. – Львів: Растр-7, 2016. – 268 с.
21. Лапин Е.В. Экономический потенциал предприятия: Монография. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2002. – 310 с
22. Момот О.І. Менеджмент якості та елементи системи якості: [навч. посіб.] / О.І. Момот. – К. : Центр учбової літератури, 2007 – 368 с.
23. Моргулець О.Б. Менеджмент у сфері послуг. Навч. посіб. / О.Б. Мормулець – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 384 с.
24. Мороз О.В. Фінансова діагностика у системі антикризового управління на підприємствах: Монографія / О.В. Мороз, О.А. Сметанюк. – Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2006. – 167 с.
25. Нездоймінов С. Г. Інтеграційні напрями підвищення конкурентоспроможності готельних підприємств регіону / С.Г. Нездоймінов, Н. М. Андреева // Экономика и управление. – 2011. - № 1. - С. 68-71.
26. Нездоймінов С. Г. Науково-методологічні засади формування стратегії конкурентоспроможності готельних підприємств регіону / С. Г. Нездоймінов, І. М. Дишловий // Бізнес інформ. – 2011. - №6. – С. 145-149.
27. Нездоймінов С. Г. Проблеми сертифікації системи менеджменту якості підприємств готельного бізнесу / С.Г. Нездоймінов, Г.О. Ришкова // Крымский экономический вестник. – 2015. - № 4 (17). - С. 70-72.
28. Основи підприємницької діяльності. М.П. Поліщук, П.П. Михайленко, Житомир: ЖІТІ, 2000. – 172 с.
29. Охота В.І. Теоретичні та практичні аспекти формування споживчої лояльності в сфері готельних послуг // Економіка та держава. – 2018. - №3. – с.80-83.

30. Павелко В.Ю. Сутність і поняття якості послуг в контексті підвищення ефективності управління підприємством / В.Ю. Павелко // Кримський економічний вісник. Науковий журнал. 2013. – № 2 (03). – Ч.П. – С.81-83.
31. Пересічний О.В. Готельно-ресторанний бізнес, стан та перспективи розвитку. - К.: Знання. - 2010. - 430 с.
32. Побережець О.В., Іванова К.В. Ідентифікація та класифікація нематеріальних активів та проблема їх визначення // Економіка: реалії часу. – 2012. - №2(3). – с.98-104.
33. Прохорова В. В. Антикризове управління підприємством як система заходів його ефективного розвитку / В. В. Прохорова // Вісник Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут”. Збірник наукових праць. Тематичний випуск : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ „ХПІ”. – 2009. - № 35. – С. 12 – 21
34. Райковська І.Т. Економічний аналіз забезпеченості та ефективності використання нематеріальних активів: методичний підхід / І.Т. Райковська // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2009. – № 1 (47). – С. 108–114.
35. Роглев Х.Й. Основи готельного менеджменту. Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2005. - 408 с.
36. Рожелюк В.А., Денчук П.В. Система показників стану і використання нематеріальних активів // Наукові записки. – 2006. - №15. – с. 23-29.
37. Русак Н. А., Русак В. А. Финансовый анализ субъекта хозяйствования. Мн.: «Вышэйшая школа» 2001, 309с.
38. Фаріон, В. Я. Економічна сутність та оцінка нематеріальних активів в Україні / В. Я. Фаріон, О. В. Задорожна // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції: збірник

- наукових праць. – 2012. – № 4. – С.154-160.
39. Савицька ТВ "Аналіз господарської діяльності підприємства" - Мінськ ІП "Екоперспектива" 1998.
40. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Учеб. пособие. 7-е изд., перераб. и доп. Мн.: ООО "Новое знание", 2002, 688с.
41. Скібіцький О.М. Економічна ефективність впровадження автоматизованих систем управління в підприємствах готельно-ресторанного і туристичного бізнесу // Економіка та управління підприємствами. – 2018. - №19. – с.347-354.
42. Скопень М. М. Інформаційні системи і технології в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі: підручник / [М. М. Скопень, М. К. Сукач, О. П. Будя, О. І. Артеменко, Л. А. Хрущ]. – К.: Ліра-К, 2017. – 764 с.
43. Смирнов С. Імідж підприємства як фактор впливу на споживчу поведінку в сфері готельних послуг / С. Смирнов, І. Тімар // Збірник наукових праць ЧДТУ. — 2017. - Випуск 41. — Частина 1. — С. 17—22.
44. Сороко В. М. Функціонування і розвиток системи управління якістю : навч.- метод. матеріали / В. М. Сороко. – К. : НАДУ, 2013. – 80 с.
45. Стемальшук А.М. Бухгалтерський облік: теорія, практики, тренінг [Текст]. Навчальний посібник / А.М. Стемальшук: - Львів: "Новий Світ-2000", 2012. – 679 [1] с.
46. Стояненко І.В. Управління нематеріальними активами підприємства: сучасні реалії та перспективи розвитку // Ефективна економіка. – 2013. - №7. – с.58-63.
47. Стояненко І.В. Особливості управління нематеріальними активами підприємства // Молодий вчений. – 2014. - №7(10). – с.82-85.
48. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – 3-тє вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2008.

– 926 с.

49. Экономика предприятия: Учеб.пособие / В.П.Волков, А.И.Ильин, В.И.Станкевич и др.; Под общ.ред. А.И.Ильина, В.П.Волкова. – М.: Новое знание, 2005, 677с.
50. Янковой О. Г. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія за ред. О. Г. Янкового]. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.

Інтернет-посилання

51. Відомості Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку: Приватне акціонерне товариство «Готель «Дніпро»
<https://smida.gov.ua/db/emitent/report/kv/xml/104766/show>
52. <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/15995>
53. <https://juristoff.com/resyrsi/kz/gku/584-statya-154>
54. Международные стандарты оценки (МСО 1-4) [Электронный ресурс] / Международный комитет по стандартам оценки имущества. – Режим доступа: <http://dpo-group.ru/legislation/mso1-4.asp>
- 55.55. Про затвердження Національного стандарту № 4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності" [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. № 1185. – Режим доступу:
1. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-п>
56. Інформація щодо аудиторського висновку:
<https://www.stockworld.com.ua/ru/analytics/emitent/template/8165/114>
57. О внесении изменений в Закон Украины "О туризме", **проект закона Украины от 20.04.2018 № 8317:**
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6F100A.html

ДОДАТКИ

Додаток А.

Додаток Б.

Дата (рік, місяць, число)	2017	01	01
Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ГОТЕЛЬ «ДНІПРО»	за ЄДРПОУ 02573547		
Територія <u>Печерський</u>	за КОАТУУ 8038200000		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Акціонерне товариство</u>	за КОПФГ 230		
Вид економічної діяльності <u>Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування</u>	за КВЕД 55.10		
Середня кількість працівників <u>184</u>			
Адреса, телефон <u>вулиця Хрещатик, буд. 1/2, м.Київ, 01001</u>	<u>2546706</u>		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака(окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			
	V		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2016 р.

Форма № 1		Код за ДКУД		1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	147 679	147 608	
первісна вартість	1001	148 535	148 535	
накопичена амортизація	1002	856	927	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	33	1235	
Основні засоби	1010	90 390	88 623	

первісна вартість	1011	166 015	164 923
знос	1012	75 625	76 300
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	35	27
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	238 137	237 493
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2 200	1 829
Виробничі запаси	1101	991	901
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	1 209	927
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	296	683
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	380	355
у тому числі з податку на прибуток	1136	141	232
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 770	5 953
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	438	101
Готівка	1166	7	12
Рахунки в банках	1167	323	-133
Витрати майбутніх періодів	1170	10	12
Інші оборотні активи	1190	2 651	1 104
Усього за розділом II	1195	10 745	10 037
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	248 882	247 530
Пасив			
I			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	80 923	80 923
Капітал у дооцінках	1405	12 629	12 629
Додатковий капітал	1410	145 173	145 173
Резервний капітал	1415	545	545
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	744	(425)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	240 014	238 845
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-

Інші довгострокові зобов'язання	1515	3 000	3 000
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	3 000	3 000
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 800	1 930
розрахунками з бюджетом	1620	190	421
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	198	114
розрахунками з оплати праці	1630	350	357
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	3 330	2 863
Усього за розділом III	1695	5 868	5 685
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700	-	-
Баланс	1900	248 882	247 530

Додаток В.

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО**
«ГОТЕЛЬ «ДНІПРО»
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2017	01	01
02573547		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2016 р.

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	42 412	31 446
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(33 939)	(25 312)
Валовий:			
прибуток	2090	8 473	6 134
збиток	2095	(-)	(-)
Інші операційні доходи	2120	5 046	4 636
Адміністративні витрати	2130	(7 522)	(4 825)
Витрати на збут	2150	(5 160)	(3 885)
Інші операційні витрати	2180	(1 175)	(1 683)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	377
збиток	2195	(338)	(-)

Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	27	5
Інші доходи	2240	-	-
Фінансові витрати	2250	(12)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(98)	(-)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	-	382
збиток	2295	(421)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(214)	(1)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	-	381
збиток	2355	(635)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(635)	381

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	7 805	4 123
Витрати на оплату праці	2505	12 328	10 059
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 748	3 647
Амортизація	2515	2 411	2 008
Інші операційні витрати	2520	20 433	12 953
Разом	2550	45 725	32 790

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	80923400	80923400

Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	80923400	80923400
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(0,00785)	0,00471
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(0,00785)	0,00471
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Додаток Г.

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО**
«ГОТЕЛЬ «ДНПРО»

(найменування)

Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ

КОДИ		
2017	01	01
02573547		

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2016 р.**

Стаття	Код рядка	Форма № 3 Код за ДКУД 1801004	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Находження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	14 429	33 941
Повернення податків і зборів	3005	-	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	-	-
Находження авансів від покупців і замовників	3015	-	255
Находження від повернення авансів	3020	94	-
Находження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	103	2
Інші надходження	3095	43 283	7 622
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(32 896)	(21 869)
Праці	3105	(10 101)	(8 431)

Відрахувань на соціальні заходи	3110	(2 825)	(3 794)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(10 201)	(6 449)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(305)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(4 697)	(4 027)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(5 198)	(2 422)
Витрачання на оплату авансів	3135	(-)	(74)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(204)	(-)
Інші витрачання	3190	(1 775)	(1 068)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	- 93	135
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих: відсотків	3215	27	5
Дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Інші надходження	3250	-	-
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(-)	(-)
необоротних активів	3260	(-)	(-)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	27	5
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	-	-
Сплату дивідендів	3355	(286)	(-)
Інші платежі	3390	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-286	-
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-352	140
Залишок коштів на початок року	3405	438	252
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	15	46
Залишок коштів на кінець року	3415	101	438

Додаток Г.

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ГОТЕЛЬ «ДНІПРО» Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ
 Територія Печерський р-н м.Київ за КОАТУУ
 Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство за КОПФГ
 Вид економічної діяльності Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування за КВЕД

КОДИ		
2018	01	01
02573547		
8038200000		
230		
55.10		

Середня кількість працівників 172
 Адреса, телефон вулиця Хрещатик, буд. 1/2, м.Київ, 01001 2546706
 Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака(окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
 Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 на 31 грудня 2017 р.**

		Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	

I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	147 608	147 539
первісна вартість	1001	148 535	148 535
накопичена амортизація	1002	927	996
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 235	1 257
Основні засоби	1010	89 550	89 632
первісна вартість	1011	164 923	166 937
знос	1012	75 373	77 305
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	27	27
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	238 420	238 455
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 829	2 160
Виробничі запаси	1101	901	1 322
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	927	838
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	683	473
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	850
з бюджетом	1135	355	707
у тому числі з податку на прибуток	1136	232	291
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5 026	1 878
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	101	3 150
Готівка	1166	12	66
Рахунки в банках	1167	-133	3 084
Витрати майбутніх періодів	1170	12	38
Інші оборотні активи	1190	1 104	-
Усього за розділом II	1195	9 110	9 256
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	247 530	247 711
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	80 923	80 923
Капітал у дооцінках	1405	12 629	12 629
Додатковий капітал	1410	145 173	145 173
Резервний капітал	1415	545	545
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(425)	(309)

Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	238 845	238 961
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	3 000	2 600
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	3 000	2600
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 930	1 160
розрахунками з бюджетом	1620	421	406
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	114	276
розрахунками з оплати праці	1630	357	502
Поточні забезпечення	1660	-	1387
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2 863	2 419
Усього за розділом III	1695	5 685	6 150
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	247 530	247 711

Додаток Д.

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2018	01	01
02573547		

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО**
«ГОТЕЛЬ «ДНПРО»
(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 р.

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	52 837	42 412
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(45 071)	(33 939)
Валовий:			
прибуток	2090	7 766	8 473
збиток	2095	(-)	(-)
Інші операційні доходи	2120	5 287	5 046

Адміністративні витрати	2130	(7 003)	(7 522)
Витрати на збут	2150	(4 216)	(5 160)
Інші операційні витрати	2180	(1 721)	(1 175)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	113	-
збиток	2195	(-)	(338)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	50	27
Інші доходи	2240	-	-
Фінансові витрати	2250	(14)	(12)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(7)	(98)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	142	-
збиток	2295	(-)	(421)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(26)	(214)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	116	-
збиток	2355	(-)	(635)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(116)	635

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	7 593	7 805
Витрати на оплату праці	2505	13 949	12 328
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 278	2 748
Амортизація	2515	2 900	2 411
Інші операційні витрати	2520	27 068	15 408
Разом	2550	54 788	40 700

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	80923400	80923400
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	80923400	80923400
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,00143	(0,00785)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,00143	(0,00785)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Додаток Е.

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ГОТЕЛЬ «ДНПРО»**
(найменування)

Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ

КОДИ		
2018	01	01
02573547		

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за 2017 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	1801004
			За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	69 934	14 429
Повернення податків і зборів	3005	-	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	-	-

Надходження авансів від покупців і замовників	3015	-	-
Надходження від повернення авансів	3020	-	94
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	103
Інші надходження	3095	-	43 283
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(34 058)	(32 896)
Праці	3105	(13 949)	(10 101)
Відрачувань на соціальні заходи	3110	(3 278)	(2 825)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(11 722)	(10 201)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(84)	(305)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(6 333)	(4 697)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(5 305)	(5 198)
Витрачання на оплату авансів	3135	(-)	(-)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(-)	(204)
Інші витрачання	3190	(-)	(1 775)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	6 927	-93
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих: відсотків	3215	-	27
Дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Інші надходження	3250	-	-
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(-)	(-)
необоротних активів	3260	(3 508)	(-)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-3 508	27
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	-	-
Інші надходження	3340	50	-
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	400	-
Сплату дивідендів	3355	(20)	(286)
Інші платежі	3390	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-370	-286
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	3 049	-352
Залишок коштів на початок року	3405	101	438
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-	15
Залишок коштів на кінець року	3415	3 150	101